

Täysistunto

Perjantai 11.10.2019 klo 13.01—16.57

3. Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2020

Hallituksen esitys HE 29/2019 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan, jolle muut valiokunnat voivat antaa työjärjestyksen mukaisesti lausunnon 30 päivän kuluessa siitä, kun esitys on lähetetty valtiovarainvaliokuntaan. Asian käsittely keskeytettiin 10.10.2019 pidetyssä täysistunnossa.

Tämän asian yhteydessä sallitaan keskustelu myös päiväjärjestyksen 4.—25. asiasta. Nyt keskustelu jatkuu. Menemme suoraan puhujalistaan.

Keskustelu

13.03 **Pasi Kivisaari kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Tällä viikolla on, toden totta, puhuttu aamusta iltaan hallituksen budjettiehdotuksesta vuodelle 2020. Budjettiehdotuksesta vielä muutama huomio.

Kaikilla suomalaisilla ei mene hyvin. On tietoinen valinta, että hallitus korottaa esimerkiksi yksinhuoltajien ja monilapsisten perheiden lapsilisää. Sama asia kohdentuu myös pienimpiin eläkkeisiin, myös veronalennukset kohdistetaan pieni- ja keskituloisille.

Arvoisa rouva puhemies! Budjetti on pitkälti myös kasvatus-, koulutus- ja sivistysbudjetti. Tunnen sen maailman hyvin ja kannan iloa siitä, että tämä hallitus näkee lapset, nuoret ja alan työntekijät tulevaisuuden tekijöinä. Suomella on kaikki edellytykset säilyttää ja vahvistaa sivistysperustaansa. Osaamista, luovuutta, yhteiskunnallista yhteenkuuluvuutta, tasa-arvoa ja luottamusta ylläpitävien instituutioiden ja poliitikkojen merkitys toiminnassa korostuu. Koulutusta koskevilla toimilla turvataan osaavan työvoiman saatavuus, talouden uudistuskky ja ylipäättään koulutustason nosto. Koulutustason nostaminen ja koulutusjärjestelmän laadun ja vaikuttavuuden parantaminen edellyttävät uudenlaisia, avoimia ja kekeileviä toimintatapoja sekä aktiivista kotimaisen ja kansainvälisen toimintaympäristön kehityksen seurantaa ja siihen vaikuttamista, juuri niin kuin hallitus budjettiehdotuksesaan tekee. Myös tki-toimintaympäristöä vahvistetaan.

Yhteiskunnassa... [Hälinää — Puhemies koputtaa]

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Anteeksi, edustaja Kivisaari. — Käydäänkö nämä henkilökohtaiset keskustelut tuolla käytävällä, niin kuulemme edustajan puheita.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 49/2019 vp

Kiitoksia, rouva puhemies! — Yhteiskunnassa yhä suurempi osa talouskasvusta syntyy aineettomista sisällöistä ja niiden tuottamasta lisäarvosta. Väestön osaamistason nostaminen ja yhteiskunnallisen yhteenkuuluvuuden ja osallisuuden sekä tasa-arvon vahvistaminen edellyttävät hallintoalan toimijoiden yhteistyötä ja hallintorajat ylittävää politiikkaa. Kestävään kehitykseen ja globaaliin vastuuseen sitoutuminen on välttämätöntä. Yhdenvertaisuuden tulee olla kaiken toiminnan lähtökohta.

Arvoisa rouva puhemies! Iloitsen suuresti siitä, että hallituksen budjetti kohdistuu heikompiosaisiin, kohdistuu sivistykseen ja kohdistuu tulevaisuuden Suomeen. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä kokoomuksen ryhmästä]

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Mennään puhujalistaan. Meillä on vielä paljon puheenvuoroja täällä pyydettyinä.

13.07 **Joonas Könttä kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Olemme tällä viikolla puhuneet tuosta keltaisesta kirjasta, joka meille kaikille on jaettu, hallituksen esittelemästä budjetista vuodelle 2020. Olen varsin tyytyväinen siitä asiallisesta keskustelusta — siinä on toki myös rönsyjä nähty, mutta pääosin se on ollut asiallista keskustelua. Ennen kaikkea tuo budjetti vuodelle 2020 on tulevaisuusbudjetti. Nyt on meidän vuoromme.

Näen täällä yleisössä lehtereillä heitä, jotka ovat tämän isänmaan rakentaneet, jotka ovat antaneet panoksensa tälle isänmaalle ja joista meidän tehtävämme on pitää huolta tänä päivänä ja huomenna. [Timo Heinonen: Pieni lapsi myös!] Näen täällä yleisössä myös paljon nuoria ja lapsia, ja heidän tulevaisuudestaan meidän niin ikään pitää kantaa huolta, jotta heillä on mahdollisuus koulutukseen, työhön, jotta heillä on mahdollisuus valita, missä päin tätä rakasta isänmaataamme he asuvat, jotta heillä sitten aikanaan on mahdollisuus kantaa vastuu tästä yhteisestä isänmaastamme. Nyt on meidän vuoromme.

Tämä budjetti luo mahdollisuuksia kasvuun, koulutukseen, työhön ja yritteliäisyyteen koko Suomessa, kaikkialla Suomessa ja kaikille suomalaisille. Meille keskustassa kaikki työ ja yrittäjäys on arvokasta, ja sitä me haluamme edistää: työtä ja kasvua, työtä ja yritteliäisyyttä, mahdollisuuksia kaikille ihmisille.

Olen erittäin tyytyväinen, että vihdoinkin panostamme poliisiin ja Puolustusvoimiin. [Arto Satonen: Ei riittävästi!] Me lisäämme turvallisuutta koko maassa, me lisäämme poliisiresursseja, me lisäämme Puolustusvoimien resursseja.

Me investoimme koulutukseen aivan uudella tavalla, kun pääomitamme yliopistoja 40 miljoonalla ja ammattikorkeakouluja 20 miljoonalla eurolla. Tästä haluan kiittää tiede- ja kulttuuriministeriä.

Olen varsin tyytyväinen myös siitä, että nyt luomme eväitä tuotekehityksiin ja innovaatioihin, jotka luovat sitä uutta kasvua, luovat sitä uutta työtä, jolla me rahoitamme tätä hyvinvointivaltiota myös 2030-luvulla.

Me keskustassa olemme aina katsoleet tulevaisuuteen, olemme aina olleet tulevaisuuspuolue. [Kokoomuksen ryhmästä: Ahaa, uutisia!] Me, toisin kuin oikeistokonservatiivinen oppositio, katsomme tulevaisuuteen ja me elämme tulevaisuudessa emmekä menneisyydessä, kuten täällä niin monesti kuulee. [Naurua] Tämä budjetti mahdollistaa myös tulevaisuusinvestoinnit, oli kyse sitten liikenneinvestoinneista, teiden perusparannuksista, raideinvestoinneista tai vaikkapa 4G:stä, 5G:stä ja niin edelleen myös tulevaisuudessa. [Jussi Halla-aho: Polttoaineiden veronkorotukset!] Tästä syystä me, hyvä oikeistokonser-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 49/2019 vp

vatiivinen oppositio, olemme tulevaisuuden asialla, emme menneisyyden asialla. [Välihuuto perussuomalaisten ryhmästä]

Arvoisa puhemies! Täytyy sanoa, että kun nyt olen seurannut sitä, miten tämä budjetti on luotu ja mitä sillä tavoitellaan, eli parempaa huomista, parempaa tulevaisuutta kaikille, olen erittäin tyytyväinen siitä, että me keskustassa voimme nyt viimein sanoa, että me panostamme koko Suomeen. [Ben Zyskowitz: Toista se oli Sipilän hallituksessa!] Emme ajattele pelkästään omaa napaamme ja katso sitä, mikä on hyväksi yhdelle paikkakunnalle, vaan sitä, mikä on hyväksi koko tälle maalle, kaikille suomalaisille. Minun täytyy kyllä se sanoa ja myöntää, että meille keskustassa työ ja yrittäjyys on aina ollut arvokasta. [Välihuutoja] Oli kysymys sitten pizzan paistamisesta tai kebabin paistamisesta, kaikki työ ja yrittäjyys on arvokasta — toisin kuin täällä eräälle puolueelle, jonka mielestä tällainen työ on vähemmän arvokasta. Sitä minä en kyllä ymmärrä. [Välihuutoja]

Arvoisa puhemies! Olen kyllä tyytyväinen tulevaisuuslinjaan. Arvoisat lehterillä olevat ihmiset, kansalaiset, vihdoinkin panostamme nyt tulevaisuuteen. Varsin tyytyväinen saa olla. — Kiitoksia. [Välihuutoja oikealta — Antti Lindtman: Ja mölinä todistaa puheen oikeaksi!]

13.12 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa puhemies! Arvoisat edustajat, kyllä Sipilän hallitusta kelpaa kehua, se on aivan totta. [Ben Zyskowitz: Toisin kuin äsken!] Nyt me jatkamme sitä hyvää linjaa, joka viime kaudella aloitettiin: luomme työtä ja toimeentuloa kaikkialle Suomeen. Tämä hallituksen talousarvio on koko Suomen talousarvio. Se vahvistaa asumisen, elämisen ja yrittämisen edellytyksiä kaikkialla maassa.

Arvoisa puhemies! Tätä hallituksen talousarviota on kutsuttu myös pienen ihmisen talousarvioksi. Voimme olla hyvin iloisia siitä, että hallitus nyt parantaa monin tavoin lasten, nuorten ja vanhusten asemaa. Yhteiskuntamme vahvuus mitataan juuri sillä, miten me huolehdimme heikoimmassa asemassa olevista: niistä, jotka tarvitsevat erityistä tukea ja apua.

Hallitus tosiaan jatkaa sitä viime kaudella toteutettua linjaa, jossa talouden liikkumavaraa käytettiin niiden tukemiseen, jotka ovat kaikkein heikoimmassa asemassa. Nyt korotetaan opintotuen huoltajakorotusta, jonka edellinen hallitus otti käyttöön. Nyt jatketaan pienimpien vanhempainpäivärahojen korotuksia. Nyt myös tehdään sellaisia parannuksia, jotka aiemmin eivät tiukan taloustilanteen vuoksi olleet mahdollisia. Lastemme ja meidän tulevaisuutemme kannalta on aivan erinomaista, että nyt korotamme yksinhuoltajien ja monilapsisten perheiden lapsilisä ja pienennämme varhaiskasvatuksen ryhmäkokoja. Lapsille tulee taata huoleton ja turvallinen lapsuus. Se on todellinen tulevaisuusinvestointi, kun me parannamme meidän lasten ja nuorten elämää ja heidän hyvinvointiaan.

Siksikin on aivan erityisen hienoa, että nyt hallitus varmistaa vanhemmille valinnanvapauden lastensa hoitomuodon suhteen säilyttämällä kotihoidon tuen. Vanhemmat saavat valita perheensä ja lapsensa tarpeen mukaan kotihoidon ja päivähoidon välillä. Me ajatellaan, että lapsen etu on tärkein. Perhe saa itse päättää, miten lapset hoidetaan. Tämä myös tukee meidän työmarkkinoitamme. Onnellisista, hyvinvoivista kodeista voi kasvaa niitä työteliäitä, ahkeria suomalaisia, jotka aikanaan rakentavat tätä isänmaata.

Arvoisa puhemies! Koulutus ja sivistys on meille keskustalaisille erityisen tärkeää, ja siksi olemme hyvin tyytyväisiä hallituksen koulutuspoliittisen linjan suuntaan. Nyt me parannamme opiskelijoiden toimeentuloa myös sillä tavalla, että opintotuki sidotaan indeksiin. Pidän erittäin tärkeänä sitä, että lasten ja nuorten maksuttomia harrastuksia lisätään

Pöytäkirjan asiakohta PTK 49/2019 vp

koulupäivän yhteyteen. Tämä parantaa lasten ja nuorten hyvinvointia. On tärkeää, että tämäkin uudistus toteutetaan sillä tavalla, että se koskee koko maan lapsia.

Arvoisa puhemies! Olemme jo kuulleet sen, että työllisyyden nostosta riippuu kaikki. Se on aivan totta, ja me keskustassa olemme sitoutuneet siihen, niin että olemme valmiit kääntämään kaikki kivet sen eteen, jotta saamme työtä koko maahan. Pidän erityisen tärkeänä sitä, että kannustamme ihmisiä työhön. Meidän on luotava työtä arvostavaa asennetta. Kaikki työ on tärkeää ja arvokasta. Vain työn kautta turvaamme hyvinvointivaltion jatkuvuuden. [Ben Zyskowicz: Hyvin sanottu!]

Arvoisa puhemies! Arvot ovat kaiken päätöksenteon pohja. Tämä talousarvio antaa arvon jokaiselle suomalaiselle: ahkeralle suomalaiselle, työteliäälle suomalaiselle, mutta myös niille, jotka eivät jostain syystä kykene työhön vaan ovat toisten armeliaisuuden ja avun varassa. Tämä talousarvio on toden totta pienen ihmisen talousarvio. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä kokoomuksen ryhmästä]

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Seuraava puheenvuoro listalta: edustaja Laukkanen.

13.16 Antero Laukkanen kd: Arvoisa rouva puhemies! Nyt muutama poiminta täältä talousarviosta ja viikon keskustelusta. Talousarviossa on paljon hyviä asioita, mutta luettelen tässä nyt niitä epäkohtia, jotka ovat jääneet huomaamatta.

Ensinnäkin: Suomalaiset autoilijat ovat raskaasti yliverotettuja. Heiltä kerätään vuosittain lähes 9 miljardia [Timo Heinonen: Kyllä, ja kevytautotkin viedään pois!] ja annetaan takaisin 1,5 miljardia. Polttoaineen veronkorotus tässä tilanteessa on täysin kohtuutonta. Se on väärin, se on epäoikeudenmukaista rahan keräämistä. [Perussuomalaisten ryhmästä: Oikein!] Ruotsi kerää rahaa noin 10,5 miljardia ja palauttaa tienhoitoon tästä puolet. Meillä olisi opittavaa.

Toinen asia: Toisin kuin täällä on annettu ymmärtää, että tämä budjetti vähentää köyhyyttä ja vähentää köyhiä jopa 18 000 henkilöllä, [Maria Guzenina: Se on fakta, se vähentää!] niin suomalaisten sosiaalijärjestöjen laskelmien mukaan tämä talousarvio ei tuo euroakaan ylimääräistä köyhille. Tästä asiasta järjestetään marraskuussa eduskunnassa Eduskunnan köyhyysryhmän toimesta seminaari, jossa kaikki luvut ovat kaikkien kansanedustajien nähtävillä. Tämä budjetti ei anna euroakaan suomalaisiin leipäjonoihin. Minä ja edustajat Arhinmäki, Zyskowicz ja pääministeri Rinne olemme kaikki olleet yhdessä Heikki Hurstin itsenäisyyspäivän linnanjuhlissa ja hänen jouluaattona järjestämässään vähävaraisten joulujuhlassa. Siellä olemme olleet ja yhdessä tuumin ääni väristen luvanneet, että heidän asiansa hoidetaan. Minä tunnustan: minun uskoni oli suuri tähän hallitukseen tässä mielessä. Nyt minun uskoni horjuu. Hyvä hallitus, hyvä pääministeri Rinne, auttakaa minua epäuskossani. Ei ole tässä talousarviokirjassa riviäkään siitä, että näiden vähävaraisia auttavien yhdistysten asemaa millään tavalla muutettaisiin. Jälleen joudumme kääntymään näiden niin sanottujen joulurahojen puoleen. Toivon, että tämän vaalikauden aikana tämä korjataan.

Kolmas asia: Koulutuksen tasa-arvo ei toteudu. Täällä eilen ministerit yhdessä kertoivat meille, kuinka koulutuksen tasa-arvo ja yhdenvertaisuus on tämän hallituksen keskeisiä teemoja. Kuitenkaan tässä talousarviossa ei ole korjattu epäkohtaa, joka liittyy kotikuntakorvaukseen, niin että kaikki suomalaiset koulutuksen järjestäjät saisivat jokaisesta oppilaasta yhdenvertaisen korvauksen. Nyt nämä yksityiskouluja ylläpitävät opetuksen järjes-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 49/2019 vp

täjät, joita on reilu sata, saavat 94 prosenttia, kunnan koulut 100 prosenttia. Viime kaudella sivistysvaliokunta edellytti, että tämä asia korjataan. Ei ole korjattu. 400 miljoonaa tulee lisärahaa, mutta ei löytynyt sitä 10:tä miljoonaa, joka olisi ollut oikein kaikkia näitä oppilaita ja opettajia kohtaan.

Viimeisenä asiana paikallinen sopiminen. Se on jäänyt tässä pelkäksi kirjaukseksi eikä ole mitään konkreettista sen eteen. Hyvät kansanedustajat, hyvä hallitus, suomalainen yrittäjä ei ole pyytänyt meiltä rahaa, se on vain pyytänyt, että saisi päättää omista asioistaan. Niin, kuulitteko? [Arto Satonen: Aika hyvin sanottu!] Se on vain pyytänyt, että saisi päättää omista asioistaan, miten yritystään hoitaa, keitä palkkaa, enkä voi kuvitella, että yksikään yrittäjä tässä maassa haluaisi maksaa hyvälle työntekijälle huonoa palkkaa.

Hyvät kansanedustajat! Arvoisa puhemies! Tässä elämää arjesta: Salli päätti olla ahkera suomalainen ja mennä töihin. Hän oli yksinhuoltaja, sai osa-aikaisesta työstä noin 1 200 euroa kuussa — kaikki tuet romahtivat ja nettotulot puolittuivat. Nyt hän itkee kotona ja manaa tätä yhteiskuntaa, vannoo, ettei enää mene töihin koko loppuelämänsä aikana: ”Nyt sitten menen leipäjonoon hakemaan lapselle ruokaa. Mahtavaa.” Ihmettelen, jos tämä kertomus ei pysäytä meitä ja saa meitä tekemään kaikkea työtä sen eteen, että nämä tuloloukut poistetaan ja ihmiset, jotka haluavat olla ahkeria, saavat siitä työstänsä sellaisen rahan, että sillä tulee toimeen.

Arvoisa rouva puhemies! Meillä on paljon tehtävää, ja niin kuin on tapana sanoa, yhdessä olemme enemmän. Uskon, että vaikka meillä on eri hallituksilla erilaisia painotuksia, näihin suomalaisiin keskeisiin kipupisteisiin, jotka veisivät koko yhteiskuntaa eteenpäin, [Puhemies koputtaa] meidän 200 edustajan tulisi kyetä yhdessä sitoutumaan. — Kiitoksia ja hyvää viikonloppua! [Perussuomalaisten ryhmästä: Kiitos samoin!]

13.22 Arto Satonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Aluksi en malta olla sen vertaa kommentoimatta keskustalaisten puheenvuoroja, erityisesti edustaja Köntän puheenvuoroa, että se todisti mielestäni sen vanhan sanonnan, että kun sanottava vähenee, niin retoriikka kovenee.

Mutta asiallisesti ottaen, tähän budjettiin mennäkseni, on tietysti niin, että tässä budjetissa on, kuten on aiemminkin sanottu, monia hyviäkin asioita. Siinä on monia sellaisia liikennehankkeita, esimerkiksi valtatie 3, 9 ja 12, joita on pitkään ajettu. Siellä on koulutukseen panostuksia, on perustienpitoon ja moniin muihinkin, sinänsä tarpeisiin, on myöskin nämä pienemmät eläkkeet — varmasti tulevat ihan tarpeeseen ne rahat, jotka sinne on kohdistettu. Toki on tietysti niin, että joiltain osin jäädään myös vajaaksi. Ihmettelen kyllä, että kun ei tässä hallituksessa juuri ole budjettirajoitetta ollut, niin minkä takia poliisien määrää ei ole nostettu siihen 7 850:een, joka oli sovittu kaikkien puolueiden kesken ennen vaaleja. Mutta isossa kuvassa ne panostukset ovat pääosin oikein kohdistettuja.

Mutta sitten kun tullaan siihen, millä nämä rahoitetaan, niin siinä on se ydinkysymys, minkä takia kokoomus ei ole tässä hallituksessa mukana. Ei voi olla niin, että rahoittaminen perustuu velkaan ja siihen, että on täysin epärealistisia työllisyysodotuksia. Kävin läpi hyvin tarkkaan esimerkiksi tämän palkkatukiasian, jota tässä pidetään keskeisenä keinona. Niillä panostuksilla, joita hallitus on nyt suunnitellut palkkatukeen — kun se yhdistetään esimerkiksi Etlan antamiin tutkimustuloksiin siitä, mikä on palkkatuen vaikuttavuus — parhaimmillaankin päästäisiin tämän vaalikauden aikana korkeintaan 3 000 työpaikkaan, ja se 3 000 on 5 prosenttia siitä 60 000:sta, johon pitäisi päästä. Sen lisäksi niissä 25 toimessa, jotka on jo työministeri Harakan toimesta julkaistu, ainoastaan työeläkeputken ikä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 49/2019 vp

rajan nosto vuodella on ainoa, jolla voidaan laskea jonkinlaisia työllisyysvaikutuksia olevan.

Eli tämä budjetti on tyhjän päällä, ja se on tyhjän päällä siinä tilanteessa, jossa maailmalla on hyvin paljon uhkia Suomen taloudelle. Jo tässä kuussa saattaa toteutua sopimukseton brexit. On kauppasodan uhka, ja oikeastaan se on käynnissä Yhdysvaltojen ja Kiinan välillä, mikä väistämättä vaikuttaa Suomeen pidemmällä aikavälillä. USA:n ja Euroopan välillä on myös riski tullien nostamisesta, mikä vaikuttaa Suomeen. Venäjän talous ei juurikaan kasva ja niin pois päin. Eli meidän koko toimintaympäristömme on haasteellisessa tilanteessa — puhumattakaan siitä, mitä Lähi-idässä nyt tapahtuu ja miten se voi vaikuttaa.

Tässä ympäristössä — kun siihen vielä lisätään se, että syntyvyys on erittäin alhaalla ja tulevat ikäluokat ovat selvästi pienempiä kuin nykyiset — on kyllä vastuutonta siirtää velkaa lasten ja lastenlasten maksettavaksi. Kyllä se on tässä tilanteessa ihan kohtuutonta, eli kyllä hallituksen pitäisi tämä asia nyt katsoa. Ja toivon, että hallitus pystyy vaikuttamaan ainakin siihen, että tämä työmarkkinasyksy ei johda siihen, että tässä vaikeassa tilanteessa, jossa olemme, jossa on hyvin todennäköistä, kuten on ennustettu, että talouskasvu tulee hiipumaan — mahdollisesti jopa ollaan lähellä nolaa, jos tämä sopimukseton brexit toteutuu — ei nyt ainakaan työmarkkinoilla pilattaisi meidän kansainvälistä kilpailukykyä, koska 40 prosenttia siitä kaikesta rahasta, joka suomalaisten hyvinvointiin käytetään ja budjettiin sisältyy, rahoitetaan vientituloilla.

Eli on erittäin tärkeää, että Suomen kilpailukyvyistä pidetään huolta eikä lähdetä nyt piilaamaan tältä kukaan osalta Sipilän hallituksen perintöä, koska kaikki se hyvä, joka tässä budjetissa nyt kansalle annetaan, perustuu siihen, että viime vaalikaudella hallitus kykeni nostamaan Suomen taloudellisesta suosta. Muistan sen, että olimme aivan lähellä, kun se 10 miljardin tasapainotus tehtiin, sitä, että Euroopan unioni olisi jo puuttunut siihen, miten Suomessa taloutta hoidetaan. Sieltä tultiin lähes nolatasolle, ja nyt lähdetään vajoamaan uudelleen. Se on kyllä väärä suunta siinä tilanteessa, koska mitään helppoja vuosia ei ole edessä.

Tämä on se keskeinen sanomani, ei se, että sinänsä ne panostukset olisivat olleet väärin kohteisiin. Iso kuva on tässä hukassa. [Jari Myllykoski: Olisiko tarvinnut nytkin leikata lapsilta?]

13.27 Mauri Peltokangas ps: Arvoisa rouva puhemies! Täällä on nyt muutama päivä käyty läpi valtion talousarvioksi nimettyä kasaa paperia. Keskustelu on äitynyt välillä kii-vaaksikin, varsinkin punavihreän ilmastohallituksen apupuolueen keskustan taholta. Te olette etunenässä toittamassa, että maailma muuttuu ja meidän on muututtava mukana, mutta siitä huolimatta ette hyväksy politiikan muuttuvia tilanteita ja muutoksen mukanaan tuomia uusia kannanottoja ja ajatuksia muilta kuin hallituspuolueilta ja teiltä itseltänne. No, onhan ovelta kuntavaalit, ja keskusta rämpii kannatuksensa valossa täydessä yön pimyydessä.

Itse hallituksen laatima talousarvio aiheuttaa kylmiä väreitä. Lisäpanostukset, joita ri-pottelette murusina sinne tänne kuvitellen, että niillä Suomen talous saadaan nousuun, ovat silmänlumetta ja äänestäjienne sumutusta. Teidän katseenne ei ole Suomessa eikä suomalaisten ihmisten hyvinvoinnissa vaan kolmansissa maissa ja jossain avaruudessa — kokonaisen miljardin verran kehitysyhteistyössä. Kuvittelette vieläkin näiden vuosikymmenten jälkeen, että kehitysavulla olisi jotain merkitystä ja se estäisi ne massiiviset siirtolaisvyö-ryt kolmansista maista Eurooppaan ja Suomeen, [Kimmo Kiljunen: Sillä on valtavan suuri

Pöytäkirjan asiakohta PTK 49/2019 vp

merkitys!] jotka jo ovella kolkuttelevat. Näiden vuosikymmenten aikana, mitä Suomi on dumpannut rahaa esimerkiksi juuri Afrikkaan, ei olla saatu mitään muuta aikaiseksi kuin lisääntyviä konflikteja, heimosotia ja kansojen kurjistamista. [Kimmo Kiljunen: Päinvas-toin, lapsikuolleisuus on puolittunut maailmassa!] Te toimitte täysin vastuuttomasti niin omaa kansaanne kuin Afrikan kansoja kohtaan tällä toiminnalla.

Arvoisa puhemies! En kertakaikkisesti voi käsittää, että meillä on sisäministerinä tällä hetkellä henkilö — 11,5 prosentin puolueesta — jolla ei keihäänkärkenä ole sisäministeri-ölle kuuluvia hallinnollisia aloja, vaan puhtaasti pelataan federalistien, ilmastorahastajien ja kolmansien maiden pussiin suomalaisten jäädessä toisarvoiseksi, välttämättömäksi mie-lipahaksi, kun horisontissa siintää kokonaisen maapallon pelastaminen. Ei ihme, että tar-vitsette armeijan verran avustajia. Suomi on kokoaan suurempi — kyllä, todellakin, mitä tulee rahan jakamiseen oman maan rajojen ulkopuolelle. Te tällä talousarviollanne ajatte suomalaisen työn ja yrittämisen suoraan Kiinaan ja pompite ilosta, kun nyt jo olematon hiilijalanjälkemme lakkaa kokonaan olemasta. [Ville Vähämäki: Niin hyvä puhe, että tä-hän voisi lopettaa!] Te tavoittelette kuuta taivaalta ja mahdollistatte muiden maiden talous-kasvua mutta ette oman maanne. Tätä ihmettelen suuresti niiden kaikkien muiden suoma-laisten tavoin, joilla järki ja käsitys asioista vielä onneksi on.

Koko budjetti on täynnä ilmastohysteriaa, eikä siltä säästy mikään hallinnonala — ei mi-kään. Teidän mielestänne on parempi verottaa sadoilla miljoonilla autoilua ja yrittämistä kotimaassa ja tuoda elintarvikkeet merten takaa fossiilisia polttoaineita käyttävillä laivoil-la ja lentokoneilla. Tuossa vankassa ilmastokiimassa ette tajua, että suomalainen lähiruo-katuotanto on sitä parasta ilmastotekoa, mitä olemassa on ja tulee koskaan olemaan. Koti-maisuus takaa myös ruoan turvallisuuden ja puhtauden, mutta teille se ei kelpaa. On saata-va ajettua maatalous vasaran alle, koska trendinä tänään on ilmastohysteria. Hävetkää, jos osaatte.

Rahasta ja momenteista en sano mitään tämän enempää, ne on jo moneen kertaan tässä salissa läpikäyty, ja mitään järkeä ei budjetin määrärahoihin ole puhumalla saatu lopputu-lokseksi aikaan — pelkkää sanahelinää ja hyveposeeraamista murujen jakamiselle, jolla ei edelleenkaan tule olemaan mitään vaikutusta Suomen talouden tai turvallisuuden nou-suun. Asia on kiistämätön.

Tämä sali, kuten koko yhteiskuntamme, on jakautunut kahtia, ja teidän mielestänne, hyvä hallitus, me perussuomalaiset äänestäjinemme edustamme sitä kansanosaa, jolle tasa-arvo, yhdenvertaisuus tai sananvapaus ei kuulu. Te olette yksipuolisesti määrittäneet ne arvot, jotka tässä yhteiskunnassa ovat ainoat hyväksytyt, ettekä suvaitse suuressa yltiösuvait-sevaisuudessanne muunlaisia mielipiteitä. Kun teiltä loppuvat argumentit, kuittaatte väit-telyn arvokortilla. Te olette tämän kahtiajakautumisen itse aiheuttaneet ja nyt olette ih-meissänne — syytätte populismista — kun kansa ei nöyryykään riittävästi poliittisen eliitin ja siinä sivussa rahaa tahkoavien iilimatojen tahtoon.

Suomen kansa näyttää joka kuukausi, mitä mieltä se on hallituksen politiikasta, mutta te ylemmydentunnossanne ette siitä välitä. Raha ja valta sokaisee. Teillä on aikaa tasan sen verran kuin kansa teille sitä antaa — ja onneksi näyttää siltä, että sietokyvyn raja on tulossa vastaan — ja kun se ärähtää, on teidän sosialistipolitiikkaanne aika toivottavasti ohi.

Koska taloutemme on tällä talousarviolla edettäessä tämän hallituskauden loputtua mil-jardeja miinuksella, valtion omaisuus myyty ja surutta otettu velkaa enempi kuin laki sal-lii, en näe tämän talousarvioesityksen loppusijoituspaikaksi mitään muuta kuin että se on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 49/2019 vp

syöttöpaperina suomalaisella puulla lämmitettävässä takassa ja saunan puukiukaassa. — Kiitos. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Retorisesti vaikuttava puhe!]

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Tämän asian käsittely keskeytetään suuren valiokunnan kokouksen vuoksi. Täysistunto keskeytetään, ja sitä jatketaan kello 15 suuren valiokunnan kokouksen päätyttyä.

Keskustelu keskeytettiin kello 13.33.

Keskustelua jatkettiin kello 15.01.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt jatketaan tänään aiemmin keskeytettyä istuntoa. Mennään puhujalistaan.

15.01 **Kimmo Kiljunen sd:** Arvoisa puhemies! Ihan ensimmäiseksi, ennen kuin menen tähän varsinaiseen tekstiin, eduskunnan työjärjestyksen osalta haluaisin kyllä huomauttaa — ja toivon, että puhemiesneuvosto ottaa tämän vakavasti — että meillä on suuren valiokunnan kokous, joka vieläkin jatkuu siellä, ja että näitä valiokuntakokouksia ei pitäisi olla samaan aikaan kuin on täysistunto. Vaikka se suuren valiokunnan kokous olisi pantu poikki äsken, joka tapauksessa tämä edustaja, joka on siis suuren valiokunnan demariryhmän vetäjä, joutui lähtemään kesken siitä kokouksesta pois, jotta ei menetä toiseen kertaan tänään tätä paalupaikkaa puhujan kohdalla — tänään juuri vastaavanlainen tilanne oli kello 13. Ehdottaisin sitä, että vastaisuudessa, kun täysistunto loppuu 13.30, suuren valiokunnan kokousta ei aloiteta 13.30, koska täältä ei yksinkertaisesti voi lentää saman tien sinne. Meille tulee turhaan myöhästymismerkintä siitä. Eli siinä olisi 5 minuutin väli, niin kuin nytkin olisi toivottavaa, että olisi 5 minuutin väli, jolloin olisin voinut istua rauhassa loppuun. Tärkeästä brexit-teemasta keskusteltiin suurella valiokunnassa, ja jouduin jättämään sen kesken ja tulemaan tänne, jotta ei menetä puheenvuoropaikkaa. Toivon, että tämä otetaan jatkossa huomioon. Se näkyy myöskin tässä salitilanteessa, että ihmisiä on tänne tulossa, koska kokoukset ovat tuolla vielä kesken.

Arvoisa puhemies! Sitten itse tähän teemaan. — Anteeksi, että jouduin tuon tässä toteamaan, mutta halusin tuoda puhemiesneuvostolle tämän viestin siitä, miten täällä kannattaisi menetellä. — Me olemme nyt tavallaan budjetin lähetekeskustelun loppusuoralla, ja tässä suhteessa eduskunta on käynyt vilkasta keskustelua koko viikon ajan. Täällä on ollut lennokkaita puheenvuoroja ja paljon draamaakin salissa, ja se kertoo, että eduskunta on elävä, keskusteleva elin — on tuotu esille sekä opposition puolelta kritiikkiä tätä budjettiesitystä kohtaan että hallituspuolueiden edustajien puolelta myönteisiä huomioita. On todettu itse asiassa monesta suusta, että sisällöllisesti sekä hallitusohjelma että itse tämä budjettiesitys myöskin opposition mielestä ovat monin kohdin hyvinkin painavia, oikeaan suuntaan meneviä. Se, mitä kritiikkiä eniten kuulemme, on se, että riittävätkö rahat, missä rahat, löytyykö perusteita tehdä näinkin edistyksellinen budjetti. Sehän tämän budjetin sisältö on. Täällähän on paljon, niin kuin puheenvuoroissa olemme kuulleet, isoja, hienoja avauksia, uusia kulmia, millä suomalaista yhteiskuntaa lähdetään viemään eteenpäin. Siel-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 49/2019 vp

lä on keskustelua pitkälti käyty vanhustenhoivasta, siitä, että lakiin saatetaan tämä kiintiö eli 0,7:n hoitajamitoitus tulee määriteltäväksi lakisääteisesti, koulutukseen panostetaan vahvasti, varhaiskasvatukseen tulee voimavaroja.

Itse olen tuonut jo aikaisemmin monessa yhteydessä esille sen, että 25 vuotta jos ottaa vuosisataa taaksepäin, niin ikäihmiset, yli 65-vuotiaat eläkeläiset, ovat olleet se väestöryhmä, joka on kaikkein eniten joutunut leikkausten kohteeksi suomalaisessa yhteiskunnassa. Kaikki hallitukset viimeisen neljännesvuosisadan aikana ovat leikanneet ja tavallaan heikentäneet ikäihmisten elinolosuhteita. Ongelma ikäihmisillä on kaiken lisäksi se, että johdun tästä taitetusta indeksistä työeläkejärjestelmässä he ovat ainoa tulonsaajaryhmä Suomessa, joka lakisääteisesti köyhtyy. Eli mitä vanhemmaksi ihminen tulee, sen pienituloisempi hän suhteessa on. Nyt meillä on ensimmäisen kerran — neljännesvuosisataan ensimmäisen kerran — hallitus, jonka ohjelma on selkeästi ikäihmisille myönteinen. Tässä on konkreettisia, isoja tavoitteita, ei ainoastaan vanhusasiainvaltuutettu, ei ainoastaan hoitajamitoitus, ei ainoastaan kotihoitoon panostukset, ei ainoastaan ensimmäiset askeleet siinä kuuluisassa vappusatasessa, jossa on lähtökohtana nimenomaan kaikkein pienituloisimpia eläkkeensaajia tukea, siellä on kohdennettuja hyvinvointitarkastuksia, jotka luovat senioreineuvolalle itua. Monella tavalla tässä tullaan ikäihmisiä vastaan. Se on hieno, hieno, hieno ohjelma.

Mutta, arvoisa puhemies, ehkä tämän hallituksen laatiman budjettiesityksen suurin juonne ei ole näissä uudistuksissa, joita tehdään, vaan siinä hengessä, millä tätä on rakennettu. Meillä on paradigmanmuutos tapahtunut julkisen talouden osalta Suomessa. Kun linja viimeisten vuosikymmenten aikana on ollut leikkausten ja säästöjen kautta, budjettikurin kautta eteneminen, nyt on ensimmäistä kertaa hallitus, joka kääntää suunnan toiseen. Me lähdemme elvytyksen kautta liikenteeseen, me lähdemme siitä liikenteeseen, että julkista sektoria käytetään hyväksi ihmisten hyvinvoinnin kohentamiseksi, eikä niinpäin, että talous tulee ratkaisevan tärkeäksi tässä. Ja tämä on tässä se suuri paradigmanmuutos, joka meillä on talouspolitiikassa tapahtunut, jossa Suomi näyttää itse asiassa koko Euroopalle mallia, mallia siitä, miten voidaan julkista taloutta käyttää hyväksi niin, että raha ei ole se tärkein tavoite. Talous on väline, ei päämäärä sinänsä, ja tässä suhteessa tämä Rinteen hallituksen ohjelma on aivan uusi näkökulma ja se myöskin avaa keskustelun Euroopan unionin tasolle.

Minä käytin liian pitkän johdattelupuheenvuoron, jolloin minun täytyy varata toinen puheenvuoro. Minulla olisi ollut tässä esillä myöskin toinen teema, joka liittyy maahanmuuttoon ja näihin ilmiöihin, joista täällä on paljon tänään puhuttu. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kiljunen, vielä on listan perällä tilaa, sinne voi varata. Ja tämä kritiikki, mitä alkuun esititte, on otettu vastaan, mutta samalla ilmoitan, että toki me täällä varmistamme ennen kuin täysistunto alkaa, että suuren valiokunnan kokous on keskeytetty tai päättynyt. — Sitten puhujalistaa eteenpäin.

15.07 **Mikko Kinnunen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Tehdään yhdessä maa, jossa kaikki otetaan mukaan. Ihmisellä ei ole hintaa, pidetään toisista huolta, kukaan ei putoa. Elämä on jatkuvaa oppimista ja rakentamista. Saa yrittää, tehdä työtä ja rakastaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 49/2019 vp

Arvoisa puhemies! Olemme ensi vuoden talousarvion kanssa oikealla tiellä. Toisin kuin tänään täällä on väitetty, hallituksen satsaukset koulutukseen lisäävät koulutuksen tasa-arvoa. Kaikkea ei toki saa kerralla, mutta paljon on suunnitteilla. Koulutus on aina satsaus tulevaisuuteen. Samalla olemme pienen ihmisen asialla täällä Suomessa. En voi olla sanomatta, että on arvokasta auttaa myös hädässä olevia ihmisiä muualla, Suomen rajojen ulkopuolella.

Annan täyden kiitoksen ja kunnioituksen Sipilän hallituksen työlle. Sipilän hallitus nosti Suomen oppoavan laivan pinnalle. Sen vuoksi voimme nyt purjehtia täysin purjein kohti tulevaisuutta. Tiedostamme maailmantalouden epävarmuuden ja työllisyyskehityksen hidastumisen.

Keskusta haluaa kantaa vastuuta ja huolehtia siitä, ettemme uppoa uudelleen. Tämä hallitus satsaa niin perheisiin, lapsiin kuin nuoriin. Monilapsisten perheiden lapsilisät nousevat neljännestä lapsesta lähtien. Myös yksinhuoltajaperheiden lapsilisä nousee, samoin perheellisten opiskelijoiden huoltajakorotus nousee. Subjektiiivinen varhaiskasvatusoikeus palautuu, ja päivähoidon lapsiryhmän koko kasvattajaa kohden pienenee kahdeksasta seitsemään. Aamu- ja iltapäivätoimintaa vahvistetaan 14,5 miljoonan euron määrällä. Opintotukeen lisätään rahaa 31 miljoonaa. Taiteen perusopetus saa 2 miljoonaa lisää, samoin nuorten työpajatoiminta. Ammatilliseen koulutukseen suunnataan lisää opettajia, ohjaajia ja lähiopetusta. Korkeakoulujen perusrahoitus nousee sille kuuluvalla tasolle.

Hallituskauden ehkä suurimmat uudistukset tapahtuvat koulutuksen alalla. Oppivelvollisuusikä nousee tämän hetken suunnitelman mukaan syksystä 2021 lähtien, jotta kaikki voisivat suorittaa toisen asteen tutkinnon. Toisen asteen maksuttomuus ulottuu tällä hetkellä 18 ikävuoteen saakka. Miten pitkälle maksuttomuus yltää sen jälkeen, sitä ei ole vielä ratkaistu. Kaikkea ei toki saa kerralla, mutta paljon on suunnitteilla. Ammattikoulun ja lukion rinnalle muodostuu nivelvaiheen kolmas polku, joka koostuu kansanopistojen pitkistä linjoista, kymppiluokista, työpajoista, valmentavista koulutuksista, kuntoutuksesta ja oppisopimuskoulutuksesta. Nuorille rakennetaan erilaisia polkuja eteenpäin. Oppivelvollisuustehtävän toteuttaminen korvataan koulutuksen järjestäjille täysimääräisesti. Paljon muutakin on suunnitteilla. Pidän tärkeänä sitä, että perusopetuksen ja toisen asteen opiskelijahuoltoon suunnataan 10 miljoonaa euroa, koska opiskelijahuollon alueelliset erot ovat olleet suuria. Myös harrastustoimintaan satsataan, että jokainen lapsi saisi yhden harrastuksen koulupäivän yhteydessä. Liikkuva koulu laajenee myös ikääntyville.

Arvoisa puhemies! Wäinö Aaltosen patsaiden nimi on Työ ja tulevaisuus. Teoksen lapsi katsoo suoraan meitä [Puhemies koputtaa] ja muistuttaa tulevaisuudesta. Teemme täällä yhdessä työtä nimenomaan tulevaisuuden vuoksi.

15.13 Sari Multala kok: Arvoisa puhemies! Alkuvuodesta saimme kuulla karun analyysin valtiovarainministeriön virkamiehiltä juuri ennen hallituksen talousarvioesityksen julkistamista. Asiantuntijoiden mukaan kasvu hidastuu eikä työllisyystavoitetta tulla näillä toimilla saavuttamaan — työllisyystavoitetta, jonka päällä lepää koko hallituksen ohjelman talouden perusta myös hallituksen omien sanojen mukaan. Hallitus on sitoutunut julkisen talouden suunnitelmassaan arvioimaan päätösperäisiä lisämenoja, mikäli vähintään puolet työllisyystavoitteen saavuttamiseksi selvitetävistä toimista ei ole toimeenpantavissa vuoden 2020 budjettiriiheen mennessä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 49/2019 vp

Arvoisa hallitus, me kokoomuksessa tarjosimme teille vaihtoehdon. Tarjosimme toimenpiteitä, joilla työllisyyttä saadaan vahvistettua asiantuntija-arvioiden perusteella ainakin 30 000 työpaikan verran. Lisäksi keinomme sisälsivät toiset 30 000 työpaikkaa. Teillä olisi ollut mahdollisuus tarttua ehdotuksiimme jo nyt. Sen sijaan te oletatte talouden ison kuvan kääntyvän mystisesti kasvu-uralle ja toivotte, että jostain ilmaantuvat ne eurot, joilla laitatte tekemänne menolisäykset onnistumaan. Kysyn: onko tämä vastuullista toimintaa?

Arvon puhemies! Parjattu Sipilän hallitus sai myös paljon tuloksia aikaan: Tuli yli 140 000 työpaikkaa samalla, kun nuorisotyöttömyys merkittävästi vähentyi. Suomen talous kääntyi kasvuun. Toimet purivat, miksi tämä kaikki halutaan nyt romuttaa? Tärkeintä politiikkaa hyvinvointiyhteiskunnan säilyttämiseksi on pitää huolta vahvasta julkisesta taloudesta. Talous on vain väline, mutta se on nimenomaan väline kaikkeen siihen hyvään, mitä hyvinvointiyhteiskunta toimiakseen tarvitsee: laadukkaat palvelut sekä turvaa sellaisiin elämäntilanteisiin, joissa omalla työllään ei pysty itseään elättämään. Koska me kokoomuksessa haluamme huolehtia siitä, että myös tulevana vuosina ja vuosikymmeninä voimme varmistaa lapsillemme laadukkaan koulutuksen varhaiskasvatuksesta korkeakoulutukseen ja vanhuksille hyvän hoivan, olemme erittäin huolissamme siitä, että tämä hallitus haluaa syödä tulevien vuosien hyvinvointia lunastaakseen ylimitoitettut vaalilupauksensa. Miksi ihmeessä hallitus lykkää päätöstä työllisyystoimista? Tarvitsisimme toimia nyt heti, emme vasta vuoden päästä. Myös sosiaaliturvamme kaipaa uudistamista. Työn tekemisen on aina oltava kannattavaa, sillä vain ahkeruuteen kannustamalla voimme rahoittaa hyvinvointimme.

Arvoisa puhemies! Olen erittäin iloinen siitä, että koulutukseen on panostettu. Kuulimme ennakkokuulemisessa jo asiantuntijoita, ja vaikuttaa siltä, että määrärahalisäys kokonaisuudessaan on merkittävä. Se on hyvä asia. Olen kuitenkin huolissani siitä, miten olemme pääsemässä 4 prosentin tavoitteeseen bruttokansantuotteesta tutkimus- ja tuotekehitysmenoissa. Vaikka viime hallituskauden alussa taloudellinen tilanne oli hyvin erilainen kuin nyt — erittäin haastava, ei eletty kasvun vuosia — silloinkin huolehdittiin siitä, että valtion panokset tutkimus- ja tuotekehitystoimintaan eivät laskeneet. Tämän vuoden budjettiin tehtiin 112 miljoonan euron pysyvät panostukset, joilla edetään määrätietoisesti kohti 4 prosentin tieteen ja tutkimuksen rahoituksen osuutta bruttokansantuotteesta. Nyt kuitenkin näyttää siltä, että emme jaakaan yhteistä tavoitetta tästä 4 prosentin osuudesta. Hallituksen esitys nimittäin laskee Suomen Akatemian myöntövaltuuksia 31 miljoonalla eurolla ensi vuonna. Nämä eurot ovat poissa nimenomaan siitä laadukkaasta, vertaisarvioidusta huippututkimuksesta ja korkean osaamisen vahvistamisesta, jota me ehdottomasti tarvitsisimme Suomessa myös sen pitkäaikaisen kasvun varmistamiseksi. Miksi hallitus ei pidä Suomen Akatemian myöntövaltuuksia kuluvan vuoden tasolla vaan siirtää niitä muihin kohteisiin? Toki muutkin kohteet ovat hyviä, mutta esimerkiksi supertietokone Kajaanissa voitaisiin rahoittaa erillisrahoituksella.

Lopuksi on vielä pakko ääneen ihmetellä, missä ovat ne kovasti kuulutetut ilmastotoimet. Hallitusohjelma on hyvä ja kunnianhimoinen ilmastopolitiikan osalta, mutta tämä budjetti ei valitettavasti sitä ole. Vielä ennen vaaleja vihreät julistivat, kuinka leikkauksia ympäristölle haitallisiin tukiin tehdään kovalla kädellä, miljarditolkulla. Lopputulos: edes turpeen verotukseen ei tämä hallitus ole puuttumassa ainakaan tässä vaiheessa. Tulevana vuosina näin on joillakin suilla sanottu tehtävän; toisilla suilla sanottu, että turpeen verotukseen ei tulla koskemaan lainkaan. Myös teollisuus ja turveteollisuus samaten tarvitsisivat

Pöytäkirjan asiakohta PTK 49/2019 vp

näkymän siihen, mitä ollaan tekemässä, jotta siirtyminen on mahdollista tehdä niin, että energian hinta ei merkittävästi kallistu, ja tiedetään, millä tavalla päästövähennystoimet tullaan [Puhemies koputtaa] Suomessa toteuttamaan.

15.18 Mats Löfström r: Ärade herr talman! Arvoisa herra puhemies! Ahvenanmaan itsehallintolain mukaan valtiolla on lainsäädäntövalta yleisiä veroja ja maksuja koskevissa asioissa. Ahvenanmaalaiset verovelvolliset maksavat näin ollen veroja valtiolle samoin perustein kuin verovelvolliset muualla maassa. Valtion tulo- ja pääomaverot ovat siten samat myös Ahvenanmaalla. Valtiolla tavaroista ja palveluista maksettavaa arvonlisäveroa peritään täsmälleen samoin perustein kuin muualla Suomessa. Ahvenanmaalla rekisteröidyissä autoissa on omat rekisterikilvet, mutta auto- ja ajoneuvoverot ovat täysin samat kuin muualla Suomessa. Sama koskee tietysti myös polttoaineveroa, alkoholiveroa, tupakkaveroa, yhteisöveroa ja kaikkia muita veroja. Valtionveron peruste on täysin sama Ahvenanmaalla kuin muualla maassa ja menee siten tämän keltaisen budjettikirjan mukaan.

Kuten muuallakin Suomessa, myös Ahvenanmaalla verovirasto kantaa verot ja ne päätyvät valtion talousarvioon, josta niillä rahoitetaan muun muassa sairaanhoitoa, koulutusta, valtionosuuksia, teitä ja elinkeinopoliittikkaa. Ahvenanmaalla näitä toimintoja ei tosin rahoita valtio vaan Ahvenanmaan maakunta itsehallintolain mukaisesti. Ahvenanmaan itsehallinnon piiriin kuuluvien tehtävien rahoittamiseksi Ahvenanmaalle maksetaan takaisin tietty osuus kaikista ahvenanmaalaisien maksamista veroista. Vuoden 1993 itsehallintolaissa päätettiin, että Ahvenanmaa saa joka vuosi takaisin 0,45 prosenttia valtion kaikista tuloista, lainoja lukuun ottamatta. Jos ahvenanmaalaiset ovat ahkeria veronmaksajia, maakunnalle hyvitetään lisäksi 0,50 prosentin ylimenevä osa koko maan vastaavasta verosta eli niin sanottu verohyvitys tai ahkeruusraha. Tämä koskee kuitenkin vain tiettyjä suoria veroja, kuten tulo-, pääoma- ja yhteisöveroa. Verohyvitystä ei makseta esimerkiksi arvonlisäveron tuotoista, joiden merkitys on kasvanut, eikä myöskään valmisteveroista. Siitä saakka, kun järjestelmä astui voimaan vuonna 1993, ahvenanmaalaiset veronmaksajat ovat maksaneet veroja enemmän kuin mitä heille on määrätty ja maakunnalle on maksettu verohyvitystä. Tämä johtuu ennen kaikkea Ahvenmaan korkeasta työllisyydestä ja siitä, että korkea työllisyys kasvattaa verotuottoja.

Mikä sitten on vikana, arvoisa puhemies? Vuodesta 1993 Ahvenanmaan väestönkasvu on ollut kaksinkertaista koko maan väestönkasvuun verrattuna. Vuonna 1993 Ahvenanmaan väestön osuus Suomen väestöstä oli 0,49 prosenttia ja viime vuodenvaihteessa ahvenanmaalaisien osuus oli 0,54 prosenttia. Prosentteina tämä ei välttämättä kuulosta erityisen suurelta, [Hälinää — Puhemies koputtaa] mutta Ahvenanmaan osalta tämä tarkoittaa 19 prosentin eli noin 5 000 hengen suuruista väestönkasvua. Se on merkittävä lisäys. Ahvenanmaan kannalta ongelmallista on, että me kasvaneesta väestöstämme huolimatta saamme edelleen takaisin vain 0,45 prosenttia maksamistamme valtionveroista. Samalla väestönkasvu luonnollisesti lisää Ahvenanmaan maakunnan rahoittamien julkisten palvelujen kustannuksia. Väestön kasvaessa tarvitaan entistä enemmän koulupaikkoja ja sairaalapaikkoja. Ahvenanmaan talouden pelastus on ollut maakunnan alhainen työttömyys, jonka ansiosta Ahvenanmaa on silti toistaiseksi pärjännyt.

Ahvenanmaa ei halua tukiakaan vaan ainoastaan sitä, että sille hyvitetäisiin oikeudenmukainen osuus maakunnan maksamista veroista, jotta se voisi kasvaa ja tukea maamme taloutta myös jatkossa. Siksi eduskunnan on tarpeen varmistaa myöhemmin tänä syksynä osana itsehallintolain uudistusta, että Ahvenanmaalle suoritettava tasoitus nostetaan asianmukai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 49/2019 vp

selle tasolle eli että sitä [Puhemies koputtaa] korotetaan 10 miljoonalla eurolla. Tämä syksynä meillä on mahdollisuus tehdä tämä muutos, ja on tärkeää, että tartumme siihen.

15.24 Hilkka Kemppi kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämä hallitus ei leikkaa euroakaan köyhiltä. Tämä hallitus ei leikkaa euroakaan köyhyden poistamiseksi töitä tekeviltä järjestöiltä. Tämä hallitus ei ehkä sijoita euroja leipäjonoon tässä budjetissaan, mutta se pyrkii poistamaan ihmiset sieltä leipäjonosta.

Olin hämmentynyt kuullessani täällä salissa puheenvuoron edustaja Laukkaselta, edustajalta ja Eduskunnan köyhyysryhmän puheenjohtajalta, joka käytti näitä sanoja: ”Tämä hallituksen ohjelma ei vähennä köyhyyttä.” Miten Eduskunnan köyhyysryhmän puheenjohtaja voi lähteä tähän budjetti-, talousarviokäsittelyyn sillä linjalla, että tämä ohjelma ei vähennä köyhyyttä? Itse Eduskunnan köyhyysryhmän varapuheenjohtajana näen, että tässä ohjelmassa, talousarviossa, on monia sellaisia toimia, jotka kriittisesti puuttuvat, niin että ihmiset eivät päädy Suomessa köyhyiden puolesta leipäjonoihin. Meitä pitäisi kiinnostaa täällä huoltajakorotus, se, että lisätään perheellisten opiskelijoiden toimeentuloa. Meitä tulisi kiinnostaa toimet ylivelkaantumista vastaan. Niitä löytyy tästä talousarviosta. Meitä tulisi kiinnostaa indeksin palautukset, pienimpien päivärahojen korotukset, lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelman resurssit, sosiaaliturvan korotukset ja sosiaalialan palveluiden parannukset. Nämä korjaavat niitä syitä, minkä takia tänä päivänä, vuonna 2019, Suomessa on edelleen köyhyyttä.

Toivon todella, että me otamme kansanedustajina yhteisen tavoitteen sen eteen, että Suomesta poistetaan köyhyys, ja toivon todella, että me yhdessä etsimme keinoja, miten Suomesta poistetaan köyhyys. Mutta toivon, että köyhyyttä ei käytetä eduskunnassa minäkäänlaisena välineenä kuvaamaan puolueiden tavoitteita tai omia tavoitteita, vaan me yhdessä asetamme tavoitteita, joiden avulla saamme tämän inhottavan ja täysin tähän aikaan sopimattoman ilmiön pois Suomesta.

Olen vakuuttunut siitä, että nämä panostukset, mitä hallituksen talousarvio antaa esimerkiksi lapsiperheköyhyiden poistamiseksi, ovat hyvä alku. Ne eivät vie meitä vielä maaliin, ja sen tietää joka ikinen kansanedustaja eduskunnassa, mutta ne ovat hyvä alku sille, että köyhyys saadaan puolitettua tällä hallituskaudella ja siitä päästään eroon viimeistään ensi hallituskaudella. Siihen minusta koko eduskunnan, kaikkien kansanedustajien, tulisi olla sitoutunut. Toivon, että tässä salissa ei enää, ennen kuin pääsemme edes alkuun näissä toimenpiteissä [Puhemies koputtaa] ja rahoissa, käytetä vastaavaa puheenvuoroa vaan uskotaan siihen, että yhdessä voimme muuttaa maailmaa. — Kiitoksia.

15.27 Matias Marttinen kok: Arvoisa herra puhemies! Tämän viikon aikana on totisesti puhuttu paljon ja hyvin yksityiskohtaisestikin budjetin kokonaisuudesta. Haluan tarttua kuitenkin vielä yhteen asiaan, jota sivusimme eilen, kun käsitelimme puolustusministeriön pääluokkaa.

Arvoisa puhemies! Nostin eilen puolustusministeriön asioita käsitellessämme itselleni hyvin henkilökohtaisen ja periaatteellisesti tärkeän asian esille, nimittäin nuorten diabeetikoiden mahdollisuuden suorittaa asepalvelus ja siten osallistua rakkaan isänmaan puolustamiseen, kuten kaikki muutkin nuoret tekevät. Suomi oli pitkään mallimaana maailmalla, sillä jo 2000-luvun alussa Puolustusvoimat käynnisti kokeilun, jossa tyyppi 1 diabeetikon oli mahdollista hakeutua asepalvelukseen, mikäli tiukat lääketieteelliset kriteerit täyttyivät. Vuosien varrella toistasataa diabeetikkoa on suorittanut asepalveluksen aivan samalla

Pöytäkirjan asiakohta PTK 49/2019 vp

tavalla kuin terveet nuoret miehet ja naiset ovat tehneet. Diabeetikoiden asepalveluskokeilun tulokset ovat olleet erittäin hyvät. Palveluksen keskeyttämisessä ei ole ollut suurta eroa verrattuna terveisiin varusmiehiin. Diabeetikkovarusmiesten vahvasta motivaatiosta kertoo paljon sekin, että monet palvelukseen astuneista ovat suorittaneet joko aliupseeri- tai reserviupseerikoulutuksen.

Olen yksi näistä diabeetikoista, jotka ovat saaneet mahdollisuuden asepalveluksen suorittamiseen. Astuin palvelukseen Riihimäen Viestirykmentissä kesällä 2011, ja kotiuduin vuoden päästä reservin vänrikkinä. Sain suorittaa palveluksen aivan samalla tavalla kuin muut, nuoret terveet miehet ja naiset, saivat suorittaa. Ongelmia palveluksen suorittamisessa itselläni ei ollut, vaikka toki on näin, että sairaus tuo haasteita monessa tilanteessa. Itselleni palvelukseen hakeutuminen on ollut elämäni parhaita päätöksiä, sillä sain mahdollisuuden näyttää itselleni, että voin elää täyttä elämää diabeteksestä huolimatta. Uskon, että myös monet muut palveluksen suorittaneista diabeetikoista jakavat tämän tunteen.

Arvoisa puhemies! Pääesikunta ilmoitti tämän vuoden alkupuolella, että diabeetikoiden asepalveluskokeilu tullaan lopettamaan. Tällä hetkellä siis diabeetikkonuorella ei ole enää mahdollisuutta hakeutua asepalvelukseen, vaikka sairauden hyvä hoito ja hoitavan lääkärin puolto palveluksen suorittamiseen olisivat kunnossa. Tuo päätös on vienyt Suomen puolustusvoimia aimo harppauksen takaisin historiaan. Kuten kerroin aikaisemmin, kokeilun tulokset ovat olleet hyviä eikä diabeetikoiden keskeyttämisessä ole ollut juurikaan eroa terveisiin varusmiehiin nähden. Tuntuu järjettömältä, että Puolustusvoimat on päättänyt sulkea ovet asepalvelukseen huippumotivoituneelta nuorelta samaan aikaan kuin monelta nuorelta motivaatio palveluksen suorittamiseen on täysin hukassa. Puolustusvoimat lähettää päätöksellä hyvin tyltyt terveiset niille diabeetikkonuorille, heidän perheilleen ja läheisilleen, jotka ovat halukkaita palvelukseen hakeutumaan ja palvelemaan omaa isänmaataan.

Toiseksi en ymmärrä myöskään niitä Puolustusvoimien perusteluita, että diabetesta tunteva lääkintähenkilöstö on eläköitynyt Puolustusvoimien organisaatiosta ja se on yksi keskeinen peruste sille, minkä takia kokeilua ei voida enää jatkaa. Tosiasiassa kokeiluun on sitoutunut 1–2 henkeä koko Puolustusvoimien organisaatiosta ja he ovat tehneet tätä työtä sivutoimisesti, joten suuressa organisaatiossa on kyse ennen kaikkea tahdosta, ei niinkään resursseista.

Arvoisa puhemies! Puolustusministeri Kaikkonen vastasi minulle tässä salissa, että hän on saanut tästä asiasta palautetta ja hän haluaa vielä käydä asian läpi. Kiitän ministeriä viisaista sanoista ja toivon, että Puolustusvoimat pyörittää virheellisen päätöksen ja aloittaa jälleen kokeilun viemisen eteenpäin, sillä kyse on ennen kaikkea periaatteesta, oikeudenmukaisuudesta ja siitä, että niille sadoille ja sadoille diabeetikkonuorille, jotka miettivät elämänsä eteenpäin, annetaan viesti siitä, että mikäli kriteerit täyttyvät ja lääkärin puolto on myönteinen, heillä on aivan samalla tavalla mahdollisuudet puolustaa ja palvella omaa isänmaata kuin kaikilla niillä terveillä nuorilla miehillä ja naisilla, jotka palvelukseen tänä päivänä astuvat.

15.32 Joonas Könttä kesk: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Marttinen toi paitsi tänään myös eilen hyvin esiin tuon epäkohdan, joka nyt Puolustusvoimissa vallitsee, ja olen varsin tyytyväinen siitä vastauksesta, jonka puolustusministeri Kaikkonen eilen edustaja Marttiselle sanoi ja jonka hän tässä toisti. Kuten eilen huomasimme, niin puolustusministeri vielä aikoo tätä asiaa diabeetikkojen osalta selvityttää, ja se on kyllä ehdottoman hyvä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 49/2019 vp

asia, että hän näin totesi. [Matias Martisen välihuuto] Se, että meillä olisi varusmiespalveluksen suorittaneilla ihmisillä yhtä hyvät kokemukset ja muistot kuin edustaja Marttisella, on isänmaan puolustuksen kannalta kaiken a ja o.

Tänään aiemmin tässä salissa edustajakollega perussuomalaisista jossain määrin kyseenalaisti, että onko tämä budjetti ensi vuodelle, vuodelle 2020, näpertelyä vai aitoja panostuksia. Hieman ihmettelen tätä puheenvuoroa, kun katsoo tuota budjettia. Jos nyt nostetaan puhtaasti vaikkapa turvallisuussektorin puolelta investointeja pelkästään ensi vuoden osalta, niin siellä laitetaan 7,5 miljoonaa euroa lisärahaa poliisille — se on merkittävä panostus — ja koko tämän hallituskauden aikana on tarkoitus lisätä poliisien määrää vähintään 300:lla. Todella iso ja merkittävä panostus, ja ”näpertely” ei kyllä kuvasta sitä. Ensi vuonna tulee 15 miljoonaa euroa Rajavartiolaitokselle teknisen valvonnan parantamiseksi — ei ole näpertelyä. Tulee 3 miljoonaa euroa lisärahaa Puolustusvoimille pelkästään henkilöstön lisäämiseen, jolloin saadaan noin 42 uutta virkaa Puolustusvoimiin, kun tavoite tämän kauden aikana on 100 uutta virkaa — ei sekään kyllä ole näpertelyä. Eikä se, että laitetaan 150 miljoonaa euroa materiaalien suorituskykyjen korjaamiseen Puolustusvoimille, ole kyllä näpertelyä. Nämä ovat pelkästään muutamia nostoja turvallisuussektorin puolelta sen budjettipanostuksen havainnollistamiseksi, mitä me teemme pelkästään tällä loholla. Ja se, että täällä väitetään, että on kysymys murusista tai näpertelystä, on kyllä harhaanjohtamista tässä asiassa.

Arvoisa herra puhemies! Muutama sana vielä maanpuolustuksesta ja Puolustusvoimista, puolustuspolitiikasta laajemminkin. Maanpuolustustahto on puolustuksemme ydin, ja siinäkin mielessä puheenvuoro siitä, että esimerkiksi diabeetikot voivat osallistua varusmiespalvelukseen, on äärettömän tärkeä. Maanpuolustustahto säilyy, kun ihmiset kokevat Suomen oikeudenmukaiseksi ja puolustamisen arvoiseksi. Ja me tarvitsemme jatkossakin oman uskottavan puolustuskyvyn, joka perustuu koko Suomen puolustamiseen, yleiseen asevelvollisuuteen ja koulutettuun reserviin. Vapaaehtoisen maanpuolustuksen toimintaedellytykset on turvattava koko maassa.

Kun me katsomme niitä panostuksia, joita aika laajalla yksituumaisuudella tässä salissa päätetään tehdä Puolustusvoimille ja on jo päätetty tehdä Puolustusvoimille, niin ei sekään kyllä ole näpertelyä tai murusten ripottelua sinne tai tänne. Hallitus on päättänyt Laivue 2020 -hankkeesta. Hankimme uusia laivoja, jotka rakennetaan Raumalla, Suomessa. Se vahvistaa suomalaista telakkaosaamista, työllisyyttä ja meriteollisuutta. Tämän hankkeen arvo on 2 miljardia euroa — 2 miljardia euroa, eihän se nyt mitään näpertelyä ole, ei suinkaan. [Kimmo Kiljunen: Ei ole!] — No, tässä vain lähinnä hain väkevän edustajan todistusta siitä, että tämäkö on näpertelyä, ja eihän se totisesti ole, ja niin kuin edustaja Kiljunen hyvin tietää, niin näin ei tosiaan kylläkään ole. — Ensi vuoden budjetissa me lisäämme 10 miljoonaa euroa monitoimihävittäjien hankinnan valmisteluun. Kokonaisuudessaan hallitus on päättänyt 10 miljardin euron määrärahasta uusiin hävittäjiin, joilla korvataan nykyiset Hornetit, ja niin kuin hallitusohjelmassa lukee, nykyiset Hornetit korvataan täysimääräisesti.

Joten tämä budjetti ei ole näpertelyä eikä murusia vaan aitoja, konkreettisia panostuksia moneen tärkeään kohteeseen ja asiaan. Tämän toivon kyllä muistettavan siinä yleisessä hyvässä keskustelussa, jota täällä on saanut todistaa päivät, illat ja ehkä vähän yötkin. Kritiikkiä voi, totta kai, antaa, mutta kun laitetaan useita miljoonia euroja ja puolustuksen tapauksessa miljardeja euroja, niin ei se ole näpertelyä vaan se on isänmaallista politiikkaa, jolla turvataan tämän maan tulevaisuus 2030-, 2040-, 2050- ja 2060-luvulle. — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 49/2019 vp

15.37 **Kimmo Kiljunen sd:** Arvoisa puhemies! Edustaja Könttä laittoi tuohon vahvoja lukuja peräjälkeen, välillä luku oli jo 10 miljardia. Siihen ehkä voisi sanoa, että se vaikuttaa jo surrealistisen suurelta suhteesta siihen, mistä me muuten täällä puhumme. En ota kantaa siihen itse prosessiin, mutta haluan vain sanoa, että me puhumme sellaisista mittakaavoista, itse asiassa Suomen julkisen talouden historian suurimmasta investoinnista, että soisi, että tietysti keskusteltaisiin perin juurin siitä, mitä se tarkoittaa. Tässä yhteydessä se ei ole keskustelunaihe, arvoisa puhemies.

Sen sijaan minä haluaisin ottaa tässä jatko puheenvuorossani esille ison teeman, joka täällä on hallinnut keskustelua tämän viikon aikana. Melkein aiheesta kuin aiheesta ollaan tehty viittauksia ulkomaalaisväestön määrän kasvuun Suomessa, ja toinen iso kysymys, jota on tuotu useilla suilla esille, on yrittäjyys ja siihen liittyvät panostukset ja kannustukset. Kävin vähän tilastoja lävitse ymmärtääkseni, mistä tässä puhutaan, ja haluaisin niitä hieman tässä avata:

Ensimmäinen huomio on siis se, että vuonna 90 Suomessa ulkomaalaistaustaisen väestön määrä oli 20 000 ihmistä, tällä hetkellä Suomessa on ulkomaalaistaustaisia suomalaisia 350 000. Muutos on todella iso. Enpä yhtään ihmettele, että me keskustelemme tästä aiheesta, se on iso muutos — positiivinen, sanon sen heti saman tien. Eli isoista muutoksista on kysymys, ja siinä on sitten sopeutumista suunnassa jos toisessa, kun tämä on näinkin nopeasti tapahtunut murros. Meillä on kaiken lisäksi vielä 250 000 ulkomaan kansalaista Suomessa opiskelijoina ja monissa muissakin tehtävissä täällä.

Eli maailma on muuttunut, maailma on pienentynyt, ihmiset liikkuvat rajojen yli, ihmiset tulevat tänne Suomeenkin etsimään parempia elämisen ehtoja, aivan niin kuin suomalaiset ovat kautta historian itsekin tehneet. Lähes 300 000 siirtolaista siirtyi Yhdysvaltoihin ensimmäisen maailmansodan alla. Toisen maailmansodan aikana meiltä lähetettiin pakolaisiksi Ruotsiin 70 000 lasta — edelleenkin joudumme keskustelemaan siitäkin tilanteesta. 60-luvulla yhteensä 400 000 suomalaista siirtyi Ruotsiin töihin. Nettosiirtolaisuus, kun lasketaan kotiin palanneet, oli lähes 300 000. Kyllä, suomalaiset ovat menneet muualle, ulkomaille, etsimään parempia elämisen ehtoja, tehneet juuri sitä, mitä ihmiset ovat kautta ihmiskunnan historian tehneet kansainvaelluksesta alkaen. Eli se, että ihmiset liikkuvat erilaisten rajojen ylitse, on osa ihmisyyttä, ja se on nyt tässä meilläkin vastassa ilmiönä.

Oli kiintoisaa, kun puhuttiin yrittäjyydestä. Kaikkein voimakkaimmin kasvava yrittäjyyssektori on ulkomaalaisten perustamat yritykset Suomessa. Meillä on yli 10 000 ulkomaalaistaustaista yrittäjävetoista yritystä Suomessa, yli 10 000, ja kun menee kaupparekisteriin tiedustelemaan, ne kasvavat kaikkein nopeimmin. Eli ulkomaalaiset — kansalaiset, jotka tietysti saavat Suomenkin kansalaisuuden, siis ulkomaalaistaustaiset — yrittäjät Suomessa ovat yksi dynamo tällä hetkellä Suomen kasvussa. Nämä ulkomaalaistaustaiset yritykset työllistävät yli 30 000 ihmistä, liikevaihto on yli 4 miljardia euroa. Tämä on juuri sitä hienoutta, että tämä ulkomaalaisväestö haluaa täällä tehdä töitä.

Minä ihmettelin sitä keskustelua, mikä ennen kaikkea perussuomalaisten suunnasta on tullut, että puhutaan elintasopakolaisista ja sitten samanaikaisesti siitä suunnasta heitetään se, että he vievät myöskin työpaikat täältä Suomesta. Eli jossain määrin on kummallinen riitasointu siinä, että ulkomaalaisväestön katsotaan tulevan tänne hyödyntämään suomalaista sosiaaliturvaa ja laiskottelemaan, ottamaan etu siitä, ja samanaikaisesti he vievät työpaikat. Eli tässä täytyy nyt ratkaista, niin kuin ministeri Harakka eilen jo sanoi, missä suhteessa tämä ongelma on vastassa, ellei se ongelma ole siinä, mitä minä pelkään, että on ky-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 49/2019 vp

symys ulkomaalaisista, että onkin kysymys siitä, että meillä on joku erottava tekijä ihmisyydessä, että ihmisillä on joku toisenlainen tausta kuin niillä ihmisillä, jotka luomakunnan kiertokulussa sijoittuvat tälle kohtaa mannerlaattaa ja jotka ovat tehneet siihen jonkun kansallisvaltion rajan, joka on niin pyhä, että sen rajan ylittäminen on rikollinen teko.

Tämä on aivan käsittämätön ilmiö. Tätä mietitään sadan vuoden päästä, niin kuin orjakauppaa mietitään tänä päivänä tai aikoinaan keskiajalla olleita noitavainoja mietitään. Tuommoisia ilmiöitä on ollut, ja meillä ihmiset tulevat lainsuojattomiksi siitä, että he etsivät parempia elämisen ehtoja jostakin muusta yhteiskunnasta. Tässä suhteessa meillä on kasvun paikka, ja tässä suhteessa tämä budjetti, joka nyt on rakennettu, [Puhemies koputtaa] tervehtii ilolla sitä, että Suomi kansainvälistyy.

15.43 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Täällä puhuttiin aikaisemmassa puheenvuorossa, muistaakseni keskustan Kemppi, siitä että edustaja Laukkanen, jonka tunnen hyvin rehellisenä ihmisenä, olisi jollain tavalla asioita vääristellyt siinä, että tämä budjetti ei auta kaikkein köyhimpien tilanteeseen. Haluan palata tähän. Puhuin tästä aikaisemminkin. Vasemmistolla on sosiaali- ja terveysministeri Pekonen, joka käsittääkseni vastaa toimeentulotuesta, ja vasemmiston kansanedustaja Johannes Yrttiaho toi muutama päivä sitten täällä esille, että köyhimmät unohdettiin budjettiesityksessä. Hän on hallituspuolueen kansanedustaja. Hän tarkoittaa sitä, että nämä veronkevennykset ja verotuskompensaatiot, joita on tehty, eivät kohdistu toimeentulotukia saaviin henkilöihin, jotka yleisesti ottaen ovat niitä köyhimmässä asemassa olevia, koska toimeentulotukihan on viimesijainen etuus. Edustaja Laukkanen ei ole nyt paikalla, mutta halusin vain todeta tämän, että hän ei tässä kyllä väärässä mitä ilmeisimmin ole, eikä tätä kyllä mielestäni ole ministerikään vastauksessaan kiistänyt.

Tästä budjetista ylipäätään: Jos ajatellaan sitä kokonaisuutta, niin onhan tämä huolestuttavaa, että kuten valtiovarainministerikin on sanonut, tämä on 2 miljardia alijäämäinen ja me toteutamme osan, eli 1 miljardia, valtion omaisuutta — en tiedä vielä, mitä — myymälä. Pelkään ja olen huolestuneena seurannut, mitä tuleman pitää, koska edellisellä kaudella, kun SDP, vihreät ja vasemmisto olivat hallituksessa ja kun myytiin valtion omaisuutta, niin silloin lähti Caruna. Siitä varmaan olemme tässä salissa melko yksimielisiä, että eipä ihan täydellinen kauppa tullut olemaan, siitä tulee ihan valtavasti palautetta. Tällaisia asioita pitäisi miettiä todella, todella huolella.

Samaten valtiovarainministeriön virkamiehet ovat todella huolissaan siitä, että työllisyystoimenpiteitä ei ole riittävästi. He toteavat, että tällä hetkellä sovitut toimenpiteet eivät ratkaise tätä aukkoa, jonka menot ovat tehneet. Siellä on paljon hyviä panostuksia — itse ainakin ajattelen näin — tuomioistuimiin, eläkeläisille ja paljon muuta, mutta nythän on kysymys kestävyysvajeesta ja siitä, miten me tulevaisuudessa saamme rahat riittämään, eikä vain vuodeksi tai kahdeksi, niin että sitten seuraava hallitus saa taas miettiä, mistä ne rahat tulevat, kuten esimerkiksi hoitajamitoituksen rahoituksen osalta on nähtävissä.

Tuossa edellisessä puheenvuorossa puhuttiin ihmisyydestä ja siirtolaisuudesta. Sehän on täysin ymmärrettävä asia, että ihmiset lähtevät liikkeelle, mutta toinen kysymys onkin sitten sen vastaanottavan valtion talous ja heidän itsemääräämisoikeutensa siinä mielessä, että miten he ovat valmiita omia verorahojaan käyttämään siihen, että toiset ihmiset haluavat käyttää liikkumisvapauttaan. Katsoin tuossa, että tammikuussa 2019 on julkaistu tammoinen TEMin selvitys maahanmuutosta. Siellä on Eurostatin tilastoja, ja tässä todetaan esimerkiksi, että ”EU:n ulkopuolella syntyneiden työllisyys on Suomessa matalampi kuin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 49/2019 vp

muissa Pohjoismaissa ja alle EU-keskiarvon”. Tämä on hyvin mielenkiintoinen kysymys. Samaten täällä todetaan, että ”tulotaso ulkomaalaistaustaisissa perheissä on kantaväestöä alhaisempi”. Tässä on ollut tutkimuskohteena vuonna 2014 ulkomaalaistaustaisten veronalaiset tulot, jotka olivat keskimäärin 21 400 ja vähän päälle, kun sitten taas suomalais-taustaisilla ne olivat 30 000, elikkä siinä on melkein 9 000 euron gäppi. Tästä on kysymys nyt tässä huoltosuhteessa. Meillä on vanhustenhuolto kriisissä, me tarvitsemme sinne rahaa. Miten meidän taloutemme kestää sen, jos tulee ihmisiä, jotka joutuvat elämään sosiaalituella ja matalapalkka-aloilla, mikä saattaa todennäköisesti vielä heikentää meidän muidenkin työssä käyvien palkkausta? Tästä tässä on isossa kuvassa kysymys.

Huolestuneena tietysti seuraan noita polttoainekorotuksia, niistä tulee valtavasti palautetta ihmisiltä, pienyrittäjiltä. He toteavat, että he joutuvat laittamaan sen sitten laskutukseen, mikä heikentää heidän myyntiään. Samaten tietysti sitten heidän tilannettaan huonontaa tämä, että kotitalousvähennystä lasketaan. Tässä olimme radiossa, ja ministeri Harakka myönsi, että tämä on säästölaki, tämä leikkaus on säästöä, että valtio tarvitsee lisää rahaa.

Sitten yksi, mistä olen tosi huolestunut: Olemme puhuneet maataloudesta ja omavaraisuudesta. Budjettikirjassa todetaan, että maatalouden kehittämisrahastojen rahoitusta vähennetään, ja se on erittäin [Puhemies koputtaa] huolestuttavaa.

15.48 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Olisin hieman vastannut tähän — vaikka en hallituksen puolesta voi vastatakaan, hallituspuolueen edustajana voin vastata, edustaja Meren esittämiin kysymyksiin.

Ihan ensimmäiseksi tästä Caruna-kaupasta: En voi olla muuta kuin täysin samaa mieltä. Kysymys oli tietysti järjestömyydestä myynnistä, mutta ennen kaikkea se järjestömyys on siinä, että tämä on strateginen toimiala, ja uskomatonta, että me voimme myydä tämän ulkomaisille sijoittajille. Tässä on tietysti peiliin katsomista kaikilla, jotka siinä ovat olleet mukana.

Toinen huomio oli se, ovatko hallitusohjelma ja budjetti tässä kohdassa huomioineet köyhimmat ihmiset Suomessa, ja tässä on ollut tämä yksittäiskysymys toimeentulotuesta. Tältä osinhan ministeri vastasi siihen eilen aika selkeästi, kun hän totesi, että tähän toimeentulotuen tasoon ei olla nyt puututtu sen vuoksi, että se on se viimekätisin turva. Nyt hallitus puuttuu siihen, että siihen viimekätiseen turvaan ei tarvitsisi nojautua, eli tehdään kaikki voitava näiden muiden tukijärjestelmien kehittämisessä, jossa vahvistetaan sitä, että ihmiset eivät joutuisi nojautumaan tähän toimeentulotukeen. Eli voimavarat satsataan siihen, että ei sinne ajauduttaisi. Tämä oli ministerin vastaus.

Mutta sitten tämä kysymys maahanmuutosta, kun te otitte sen esille uudemman kerran ja toitte esille maahanmuuttajaväestön. Tilastollisesti nähdään, että siellä on ongelmia olemassa: työllisyysaste on alhaisempi eli työttömyys on korkeampaa maahanmuuttajaväestön keskuudessa kuin keskimäärin, siellä ovat myöskin tulotasot alhaisempia, siellä on muitakin ilmiöitä, jotka ovat selkeästi heikommin kuin väestöllä keskimäärin. Juuri näin on. Jos meillä olisi joitain muita ryhmiä, mielenterveysongelmista kärsiviä ihmisiä, vammaisia ihmisiä — meillä on monenlaisia kriteereitä, joilla meillä on haavoittuvia ihmisryhmiä yhteiskunnassa — niin epäilemättä se haavoittunut asema näkyisi sitten näissä tällaisissa ilmiöissä. Se ei ole vasta-argumentti — tai tämä ei toimi ollenkaan argumenttina — siihen, että joka tapauksessa ihmisillä on liikkumisvapaus ja elämisen ehtojen etsimisen vapaus, ja lähtökohtaisesti maahanmuuttajaväestö jos mikä haluaa mahdollisimman no-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 49/2019 vp

peasti tulla osaksi suomalaista yhteiskuntaa, integroitua siihen ja saada työtä, työtehtäviä. Sen takia he ottavat usein niitä kaikkein heikoimmin palkattuja, heikoimmin arvostettuja työtehtäviä, päästäkseen osaksi tätä yhteiskuntaa, ja nettovaikutus on selvä. Nettovaikutus on selvä. Me tiedämme sen, että maahanmuutolla kokonaisvaltaisesti on positiivisempi — myöskin taloudellisesti positiivisempi — nettovaikutus kuin negatiivinen. Eli se kokonaisvaikutus on positiivinen siitä huolimatta, että kyllä, on kysymys haavoittuvasta väestöryhmästä, jonka eteen meidän on tehtävä töitä: kielitaito ensimmäisenä, koulutus perään, jolla integroidaan heidät vahvemmin tähän yhteiskuntaan.

15.51 Joonas Könttä kesk: Arvoisa herra puhemies! Haluan itsekkin tarttua muutamiin huomioihin, joita edustaja Meri ansiokkaasti tuolta nosti. Olen täysin samaa mieltä siitä, että valtiovarainministeriötä kuuluu kuunnella, ja niitä arvioita, mitä valtiovarainministeriö virkavastuulla tekee, mitä he antavatkin, kuuluu meidän poliitikkojen katsoa vakavuudella, ja siinä määrin se toteamus, että esimerkiksi nämä työllisyystoimet, joita nyt hallitus esittelee, eivät vielä riitä. Olen siitä yhtä mieltä, ne eivät vielä riitä. Tämä hallitus on sitoutunut siihen, että me ensi vuonna lisäämme työllisyystoimia ja tarkastelemme, että määräjassa syntyy ensi alkuun 30 000 uutta työpaikkaa.

Mutta samaan aikaan, kun otamme tämän valtiovarainministeriön virkamiesten viestin sillä vakavuudella, mikä sille kuuluu, meidän kyllä kuuluu kuunnella myös sitä viestiä, kun valtiovarainministeriö todistaa, että 70 prosentilla suomalaisista tulotaso ensi vuonna paranee — siis se paranee 70 prosentilla suomalaisista — ja vain ylimmissä tulodesiiseissä se tulotaso voi hallituksen päätösten johdosta hieman heikentyä.

No mitä sitten tulee näihin pienituloisiin, niin kyllä hallitus totisesti, niin kuin edustaja Kiljunen täällä todisti, panostaa pienituloisiin. Muun muassa yksinhuoltajakorotus nousee 10 euroa kuukaudessa, elatustuki nousee 7 euroa kuukaudessa, kansaneläkkeen täysimäärä nousee 31 euroa ja takuueläke 50 euroa kuukaudessa. Samaa aikaan muun muassa Kelan resursseja vahvistetaan vajaalla 40 miljoonalla eurolla.

Ja kun taas sitten, aivan syystä, ollaan huolissaan siitä, mistä tulee se tulevaisuuden kasvu, niin nimenomaan tämä hallitus uskoo koulutukseen, ja mitä korkeampi koulutustaso, se korreloi yleensä tulotasoon ja elämänlaatuun, ja tähän hallitus panostaa pääomittamalla yliopistoja 40 miljoonalla eurolla ja ammattikorkeakouluja 20 miljoonalla eurolla.

Mitä taas tulee tähän maaseudun kehittämisrahastoon, tai siihen, että maaseudulla rahat vähenisivät, niin kuulisin mielelläni kyllä, mihin tämä oikein nyt pohjautuu. Nimenomaan maaseudun kehittämisrahaston vahvuutta pääomitetaan 31 miljoonalla eurolla budjetissa, mikä luo mahdollisuuksia hankkeisiin ja investointiavustuksiin nimenomaan maaseudulle, joten tästä kyllä kuulisin mielelläni lisää, mihin tämä väite perustui, [Leena Meri näyttää puhujalle budjettikirjaa] vai kuulinko kenties väärin, kun sijaitsen täällä hieman taaempaan — mutta 31 miljoonaa euroa Makeraan, ja minusta se on oikein hyvä lisä pääomittukseen. — Kiitoksia.

15.54 Mari-Leena Talvitie kok: Arvoisa puhemies! Täällä on käyty tämän viikon ajan keskustelua ensi vuoden budjetista, tuosta keltaisesta kirjasta, ja on aika haikeaa, kun ajatellaan viime kauden tiukkojakin päätöksiä ja tiukkojakin säästöjä, että näin selkeästi luvataan montaa asiaa mutta ei tunnisteta sitä, onko meillä kaikkeen tähän varaa.

Jos ensi kauden budjettia ajattelee, niin se pohjaa paljolti siihen työllisyyden nostoon ja siihen, että työllisyys nousisi sinne 75 prosenttiin, ja varmasti on koko salin, jos ajatellaan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 49/2019 vp

eduskunnan 200:aa kansanedustajaa, meidän kaikkien, yhteinen toive ja tavoite, että saamme työllisyyden nostoon. Viime kaudellahan työllisyys nousi noin 68:sta tähän 72:een, ja sen jälkeen se ei ole juurikaan noussut. Valtiovarainministeri Lintilä totesi tässä budjetin alkukeskustelussa, että Rinteen hallituksen talouspolitiikalla on kolme kärkeä: yksi on selkeästi se työllisyyden parantaminen, toinen on yritysten uudistaminen ja investointien tukeminen ja sitten kolmas on julkisen talouden saaminen vakaalle pohjalle.

Miten työllisyyden määrän ennustetaan tässä tulevien vuosien aikana kehittyvän julkisen talouden suunnitelman osalta? Valtiovarainministeriö ennustaa, että työikäisten määrä vähenisi 23 000 hengellä. Jos ajatellaan, että nyt ollaan siinä reilussa 72:ssa, ja vaikka uusia työpaikkoja ei syntyisi, niin meidän työllisyysasteemme valtiovarainministeriön ennusteen mukaan nousisi 73,3 prosenttiin — vaikka työllisten määrä ei kasvaisi eikä sitä uutta tulopohjaa näin ollen tulisi ollenkaan. Eli se työllisyysaste on ollut meidän yhteiskunnassamme hyväkin mittari sen takia, että meillä työllisten määrä on ollut aika vakio, mutta me kaikki tiedämme, mikä on tällä hetkellä meidän väestörakenteemme pohja: niin sanottujen pienten ikäluokkien määrä suhteessa suuriin ikäluokkiin vähenee ja näin ollen myöskin työikäisten määrä. Joten henkilökohtaisesti kannan huolta erityisesti tietenkin siitä, että ensi vuoden budjetin osalta on parin miljardin euron lisäykset, lainanotto, mutta myöskin siitä, että pohjataan siihen, että se työllisyysaste nousee. VM:n omien ennusteiden mukaan, vaikka työpaikkoja ei syntyisi lisää, työllisyys nousee siihen 73,3:een, mutta se ei auta eikä helpota tätä meidän tulopohjaamme. Tämän oikeastansa halusin vielä jakaa tästä työllisyysasiasta. [Kimmo Kiljunen: Työn tuottavuus nousee!]

15.58 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Vastaan tässä äskeiselle kysyjälle siihen, mistä tämä maaseudun kehittämisen vähennysraha löytyy, että tämä löytyy tästä valtion talousarvioesityksestä sivulta Y42. Siellä todetaan, että maaseudun kehittämisen määrärahat vähenevät 7,4 miljoonalla eurolla eli 456,3 miljoonaan euroon, eli ihan täältä kirjasta minä luen sen — jos täällä on virhe — että kokonaisrahat laskevat. Ja se on harmi, koska täällä todetaankin, että nämä rahat on tarkoitettu maaseutualueiden elinvoimaisuuden lisäämiseen. Toivottavasti se nyt on sitten kompensoitu jossain. Mutta täällä tämä tosiaan lukee, sieltä sen olen katsonut. Ja ansiokkaasti siitä puhui myös ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtaja Niikko, joka sen toikin eräässä istunnossa esille.

Minusta oli aika mielenkiintoinen tuo edustaja Kiljusen ajatus siitä, että tämä nettovaikeus on selvä maahanmuutossa. Tietysti pitää eritellä erilaisia ryhmiä, ja sitten haluaisin mielelläni nähdä ihan aidosti ne tutkimukset, mistä te otatte nämä, koska sanoitte, että se on positiivinen kokonaisuus. Siihenhän kuuluvat siis asumistuet, toimeentulotuet, terveydenhoidot, kotoutumiskulut, tulkit, monenlaiset tuet. Mietin sitä, että sanoitte, että se on positiivinen, kun sitten on tietysti niin — oikeustieteilijätkin ovat tästä yhtä mieltä — että tiettyissä ulkomaalaistaustaisissa ryhmissä esimerkiksi syyllistyminen seksuaalirikoksiin on yliedustettua. Nyt minä haluaisin nähdä, mistä löytyy tämä, että tämä on positiivinen kokonaisuus, vai ovatko nämä nyt vain tuntemuksia. Oikeasti haluan jotain tieteellistä tutkimusta tästä enkä mielipiteitä, ja niihin itsekin näissä omissa puheenvuoroissani tukeuduin, koska esimerkiksi puheenjohtajamme Halla-aho on puhunut näistä vuosia, mutta hänelle lähinnä naurettiin, mutta sitten kun tästä alkoi tulla tutkimustietoa, niin moni totesikin, että kyllä se näin oli, että edustaja Halla-aho on ollutkin oikeassa. Nyt toivon edustajalta jotakin tutkimustietoa, että tämä kokonaisuus on tosiaan positiivinen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 49/2019 vp

Ja sitten totesitte, että niinhän se on kaikkien osalta, ketkä ovat haavoittuvaisia. Näin se on, mutta kysymyshän on siitä, että kun meillä on huoltosuhteessa nyt jo ongelmia ja kun me haluamme antaa Suomessa jo nyt oleville palveluita ja suomalaisille palveluita — vanhustenhuoltoa, vammaishuoltoa, mielenterveyspalveluita, jotka he ovat ansainneet — niin eihän meillä ole rahaa, jos me otamme tänne koko ajan kymmeniä- tai satojatuhansia ihmisiä lisää. Eihän siinä nyt tarvitse olla mitään kovin suurta matemaattista lahjakkuutta ymmärtääkseen, että eivät ne rahat vain riitä.

16.01 Sari Multala kok: Arvoisa puheenjohtaja! Ei ollut tarkoitus puhua maahanmuutosta sinällään... [Mari-Leena Talvitie: Arvoisa puhemies!] — Anteeksi, arvoisa puhemies! [Puhemies: No niin, saatte anteeksi!] Tämä oli vahinko. — Todella, vierailimme sivistysvaliokunnan kanssa Lapissa pari viikkoa sitten ja keskustelimme siitä, mistä heidän yrityksensä voisivat siellä saada työvoimaa. Siellä itse asiassa koetaan jo niin pahasti, että se on investointien tekemisen este, kun ei löydy työvoimaa. Samanaikaisesti siellä, kuten meillä monella muullakin paikkakunnalla, on merkittävä määrä työttömiä työnhakijoita — eli on tämä niin sanottu kohtaanto-ongelma, mistä paljon puhutaan. Esimerkiksi eilen vierailimme Tikkurila Oy:n tiloissa, ja heillä kerrottiin aivan sama tarina siitä, kuinka ei löydy työntekijöitä, vaikka vieressä on ammatillinen oppilaitos. No, varmaan paljon voidaan tehdä sen eteen, että meidän omat, täällä olevat, ihmiset työllistyisivät, suomalaiset saisivat töitä: muuntokoulutusta, täydennyskoulutautumista ja niin edelleen. Mutta valitettava fakta vain on, kuten äsken tässä edustaja Talvitie hyvin kuvasi, että meillä on vähemmän ja vähemmän sitä työkäistä väestöä, ja erityisesti tulevina vuosina meillä ei vain se työkäinen väestö valitettavasti riitä siihen, että me saisimme kerättyä verotulot samalla tavalla kuin aiemmin pelkästään suomalaisten voimin. Sen vuoksi olen aivan vakuuttunut siitä, että työperäistä maahanmuuttoa tarvitaan. Aivan eri asia sitten on se turvapaikkapolitiikka, mihin edustaja Meri varmaan tässä viittasi. Eli totta kai on niin, että näitä kahta systeemiä ei tule sotkea keskenään. Tästä itse asiassa eilen täällä käytiinkin kyselytunnilla aika pitkä keskustelu ja ihan hyvä sellainen, ja toivottavasti hallitus ei nyt ole näitä sotkemassa keskenään. Ne, jotka ovat laittomasti maassa, eivät maassa voi olla. Näitä kahta järjestelmää ei voi sotkea, muuten se luo lisää vetovoimatekijöitä turvapaikkaprosessiin. Sen sijaan meidän pitäisi pohtia sitä, millä tavalla meidän maamme on vetovoimainen paitsi työntekijöille, osaajille, myös suomalaisille niin, että meillä halutaan tulevaisuudessakin lähteä toteuttamaan esimerkiksi omaa lapsihaavetta, ja vain näiden kahden turvin meille kasvaa työkäinen väestö tulevaisuudessa, samanaikaisesti kuin meidän huollettavien määrä kasvaa, eli me pystymme huolehtimaan tästä meidän tulevasta hyvinvointiyhteiskunnasta.

Ehkä olisin sanonut sen, mitä alun perin piti itse todeta tässä, että vaikka budjetissa on erittäin paljon erittäin hyviä asioita, niin kuin täällä moni on kehunut, todella kannatettavia asioita, kuten panostuksia koulutukseen, niin valitettavasti hyvin moneen kysymykseen niistä sisällöistä ei vielä saatu tässä keskustelussa vastauksia. Mutta varmaan nyt, kun pääsemme kuulemaan täällä valiokunnissa asiantuntijoita, saamme vastauksia myös siihen, mitä kaikkea hyvää niillä rahoilla sitten voidaan tehdä. [Puhemies koputtaa]

16.04 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Tulin tähän pöytäkirjaan sen vuoksi, että tässä oli kolme isoa kysymystä, joissa kaikissa on vähän niin kuin ennakkoluuloisia näkemyksiä, jotka on hyvä avata tilastojen kautta. Ne kolme asiaa: yksi kysymys oli ulkomaalaisväestön syyllistyminen rikoksiin ja sen rooli, toinen on tämä, että me velkaannumme, meil-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 49/2019 vp

lä ei ole varaa — siinäkin on yksi iso harha — ja kolmantena on sitten ylipäätään tämä huoltosuhteen heikkenemisen ongelma, johon on viitattu, joka on aivan täydellinen harha. Haluan näitä avata, jos tässä nyt pystyy, tässä 5 minuutissa — saattaa olla, ettei pysty.

Mutta otetaan ensimmäisenä tämä ulkomaalaisväestön ongelmallisuus. Ensimmäisenä tietysti on huomioitava se, että perinteinen sanonta on ”valhe, emävalhe ja tilasto”, ja minä avaen vähän, miksi on itse asiassa aika jännäkin huomata tämä asia. Ulkomaalaisväestöstä kun puhutaan kokonaisuudessaan, niin täytyy muistaa, että suurin ulkomaalainen maahanmuuttajaryhmä on ruotsalaiset, sitten seuraavat virolaiset, venäläiset ja EU-alue kokonaisuudessaan. Tämä on se kokonaisuus, jota me joudumme katsomaan, kun puhutaan ulkomaalaisväestöstä. Kieltämättä meillä on myöskin pakolaisia, jotka tulevat hyvin hankalista yhteiskunnista, vaikeista olosuhteista, ja heistä on varmaan kustannusrasite, ja onkin tietty kustannusrasite, yhteiskunnalle. Nämä ovat suojaa kaipaavia ihmisiä, ja me olemme sitoutuneet kansainvälisesti siihen, että jos ihminen elää suojattomassa olosuhteessa eli ei saa omalta valtioltaan suojaa tai on ihmisoikeuksien loukkauksien uhriksi joutumassa, niin silloin sivistysvaltiot Geneven sopimuksen mukaan antavat sen suojan. Tämä koskee myöskin suomalaisia, jos sattuisi olemaan tilanne toisinpäin. Eli tähän on se lähtökohta, ja se on kieltämättä kustannusrasite meille.

Mutta sitten tämä rikoksiin syyllistyminen: Se on ihan totta, että tilastojen mukaan ulkomaalaisväestö, jota on karkeasti noin 3,5 prosenttia suomalaisista tällä hetkellä — siis ulkomaalaistaustaista väestöä 3,5 prosenttia suomalaisista — syyllistyy 11 prosenttiin rikoksista. Mutta tässä se harha onkin. Silloin kun puhutaan, että ulkomaalaistaustainen väestö syyllistyy 11 prosenttiin rikoksista Suomessa, siihen ei lueta ainoastaan niitä, mihin edustaja Meri täällä viittasi, eli Suomessa asuvia maahanmuuttajia, vaan siihen luetaan myöskin turistikin. Turistikin tässä ovat se isoin ryhmä. Jos kävisi niin, että luku puhdistetaan väliaikaisesti maassa olevista ulkomaalaisista, se suhteellinen osuus putoaa 4,2 prosenttiin. Suhteessa siihen, että heitä on 3,5 prosenttia, ero ei ole kovin suuri. Kieltämättä seksuaalirikoksissa heidän osuutensa on 25 prosenttia, ulkomaalaistaustaisen väestön. Se on tietenkin erityisongelma ihmisille haavoittuvassa tilanteessa, ja ulkomailla syyllistytään seksuaalisiin rikoksiin, myöskin suomalaiset syyllistyvät, suhteessa enemmän kuin kotimaassa — täsmälleen sama ilmiö. Ruotsista on hyvä esimerkki: Ruotsissa on suomalaistaustaisia ihmisiä 2 prosenttia väestöstä. Suomalaiset syyllistyvät Ruotsissa rikoksiin yli 4 prosentin tasolla. Siinäkin on se sama ilmiö, että suurin osa näistä suomalaistaustaisista ihmisistä on niitä, jotka ovat turisteina siellä, jolloin tässä on sama ilmiö taustalla. Ruotsissa voitaisiin sanoa, että suomalaiset ovat paljon rikollisempia ihmisiä kuin ruotsalaiset keskimäärin, näillä tilastoilla arvioitaessa. Toistan: valhe, emävalhe, tilasto. Katsokaa sinne sisälle, niin näette sen ilmiön tarkemmin.

Sitten tämä kysymys rahasta, velkako se on se ongelma. Täällä edustaja Talvitie viittasi siihen, että viime hallituskaudella linjana oli se, että joudutaan säästämään, pitämään tiukkaa budjettikuria, tiukan talouskurin politiikka oli hallitseva. Kyllä, se on ollut Suomessa hallitseva melkein parikymmentä vuotta, se on Euroopassa ollut hallitseva lähes 20 vuotta. Nyt se suunta on muutettu, tämä hallitus muutti suunnan. Sen minä siinä ensimmäisessä puheenvuorossa tänään sanoin, että paradigma on nyt vihdoin ja viimein muuttunut, ei vain Suomessa, se muuttuu myöskin Euroopassa. Tämä nähdään toisinpäin, eli tämä julkisen talouden kuristamispolitiikka, jonka tavoitteena on itse asiassa markkinaehtoistaminen — se oli ideologinen sisältö taustalla — on johtanut tähän, että me olemme pudottaneet tätä tasoa jatkuvasti. Ja se tehdään kaikissa maissa: se tehdään niissä maissa, jotka ovat vähän

Pöytäkirjan asiakohta PTK 49/2019 vp

velkaantuneet, se tehdään niissä maissa, jotka ovat paljon velkaantuneet. Ja yllätys yllätys, Suomi kuuluu niihin maihin, jotka ovat vähän velkaantuneet. Emu-kriteerit täyttäviä maita meillä on Euroopassa ainoastaan kolme kappaletta. Emu-kriteerithän ovat nämä, että budjetin alijäämä on 3 prosenttia kansantuotteesta ja julkinen velka 60 prosenttia kansantuotteesta. Siellä on kolme maata, jotka täyttävät nämä Emu-kriteerit, vain kolme maata: Viro, Luxemburg ja Suomi — Suomi tietysti eläkerahastojen ansiosta ja niin edelleen. Eli meillä julkisen talous on ylijäämäinen kokonaisuudessaan, ei alijäämäinen. Ja kun ottaa nettovelka-asteen maailmanmitassa ja ottaa eläkerahastot siihen mukaan, mitkä pitää ottaa mukaan, niin itse asiassa Suomi on neljänneksi vähiten nettovelkaantunut maa koko maailmassa. Siellä ovat edellä Qatar, Norja ja Saudi-Arabia, ja sitten on Suomi. Katsokaa tilastoja, Maailmanpankin tilastoja. Te näette, että Suomessa on poikkeuksellisen pieni tämä julkinen velka, ja silti me olemme samaa kuristavaa politiikkaa täällä harrastaneet, talouskuripolitiikkaa, kuin maissa, joissa on vakava ongelma. En halua [Puhemies koputtaa] väittää sitä, että julkisen talouden täytyy olla epätasapainossa, mutta katsokaa luvut tarkemmin.

Palaan tähän viimeiseen aiheeseen eli tähän työikäiseen väestöön vielä. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Joo, katsotaan. — Siellä muutamat edustajat pyrkivät debatoimaan, mutta täällä on mahdollisuus pyytää puheenvuoroja, ei mennä debattiin nyt.

16.09 **Joonas Könttä kesk:** Arvoisa herra puhemies! Palaan vielä tuohon maa- ja metsätalouspolitiikkaan sen verran, että tuon hallinnonalan määrärahat kasvavat kokonaisuudessaan siis ensi vuonna — hallinnonalan määrärahat kasvavat vuonna 2020 verrattuna tähän vuoteen 2019.

Mutta sen huolen, minkä edustaja Meri sanoi tuosta investointipuolesta, vien kyllä mielelläni [Leena Meri: Kiitos!] maa- ja metsätalousvaliokunnan kollegoilleni, ja niin kuin tässä edustaja Multala oikein sanoi, niin pääsemme valiokunnissa vielä käsittelemään näitä budjetteja tarkemmin. On totta, että meidän pitää huolehtia siitä, että maaseudun elinvoimaisuus turvataan. Itse olen kyllä näistä Makeran pääomittamisrahoista erittäin tyytyväinen, koska sitä kautta mahdollistuu juuri se, että voimme investoida maaseudulle myös tulevaisuudessa. Sieltä kuitenkin tulee se puhdas kotimainen ruoka, joka on paitsi huoltovarmuuskysymys myös elinvoimakyky. Oma puolueeni ja itse henkilökohtaisesti kannatamme sitä, että me pidämme maaseudun elinvoimaisena, huolehdimme koko maasta, ja ylipäätään sitä, että huolehdimme kaikista suomalaisista, asuivatpa he sitten taajamissa tai hieman harvemmin asutuilla alueilla. Mutta tämä tarkennuksena edustaja Merelle, ja odotan kyllä innolla myös itse tuota valiokuntatyöskentelyä, jossa sitten pääsemme tarkemmin pureutumaan tähän budjettiin. [Leena Meri: Kiitos!]

16.11 **Mari-Leena Talvitie kok:** Arvoisa puhemies! Tottahan on se, että varaa on siihen, mihin katsotaan varaa olevan. [Kimmo Kiljunen: Se on hyvin sanottu!] Edustaja Kiljunenkin varmaan hyvin muistaa kauden 2007—2011, jolloin elvytettiin aika paljon monestakin syystä, maailman talouspolitiikan takia. Toki itse olin silloin eduskunta-avustajana, mutta etsin tietoja siitä näkökulmasta, että sitä ennen alkukaudesta oli varauduttu siihen, että pys-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 49/2019 vp

tytään aika paljonkin velkaa maksamaan kaudella 2007—2008. Maailmantaloudellinen tilanne oli hyvin erilainen, ja onneksi pystyttiin myöskin reagoimaan siihen.

Jos mietitään vielä tätä työllisyyttä ja sitä, minkä takia työllisyyden noston nostin, niin nimenomaan sen takia, että pääministeri toi esiin kesäkuussa, kun käsiteltiin hallitusohjelmaa, että mitään selkeästi työllisyyttä lisäävää toimea hallitus ei aio tavallaan kategorisesti laittaa pannaan vaan on avoin kaikille työllisyyttä edistäville toimille. Tässä on puhuttu perhevapaaudistuksesta, joka parantaisi nuorten naisten työmarkkina-asemaa, tässä on puhuttu saatavuusharkinnan poistosta. Tässä on puhuttu monesta asiasta, ja olisin toivonut, että niitä asioita, jotka eivät niin paljon vaadi selvitystyötä, olisi otettu mukaan jo ensi vuoden budjettiin, vuoden 2020 budjettiin, monestakin syystä — senkin takia, että ollaan tavallaan politiikan ytimessä, ja vaikka me kuinka ajattelempa, että vaalit eivät vaikuta, niin monesti on nähty se, että kun on täysin vaaliton vuosi valtakunnassa, niin silloin pystytään tekemään myöskin sellaisia ratkaisuja, jotka eivät ole niin sanotusti laidasta laitaan kaikille itsestäänselvyyksiä.

Mitä tulee sitten vielä näihin työllisyystoimiin, meidän ikäluokat tosiaan pienenevät ihan lähiaikoina. Tulevaisuudessa yhtä työikäistä kohden on kaksi huollettavaa, ovat ne sitten pieniä, mahtavia tulevaisuuden rakentajia ja sellaisia, jotka eivät vielä ole työikäisiä — toivottavasti sitten jossain vaiheessa työkykyisiä — mutta sitten on tietenkin meidän kasvava senioriväestön määrä. Tietenkin meidän täytyy nähdä se voimavarana, mutta me emme tule pärjäämään tällä pohjalla, ellemme saa sitten joitain muitakin ratkaisuja. Edustaja Kiljunen tuossa totesi työn tuottavuuden nousevan. Se on tietenkin hyvä asia, ja sitä on tapahtunut jo monta kymmentä vuotta, ja teknologian ja työn murroksen kehittyminen on... [Puhemies koputtaa] Mutta se ei ratkaise sitä, montako työikäistä ihmistä meillä täällä on, ja meidän huoltosuhdetta.

16.14 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Yritin kuunnella nyt sitä tilastoa, jossa olisi ollut tämä kokonaisvaikutus, josta edustaja Kiljunen totesi, mutta en sitä huomannut. Kuuntelin huolella ja ensin oikein aloin laittamaan ylös, mutta sitten totesit, oliko se nyt, että suurin määrä Suomessa olevia työntekijöitä tai työnhakijoita tai joitakin oli Ruotsista, mutta minä katsoin nyt, [Kimmo Kiljunen: Ulkomaalaisväestö!] että suurimmat vieraskielisten ryhmät Suomessa ovat venäjää, eestiä, arabiaa, somalia puhuvat — että nyt en ihan saanut kiinni tuosta — ja sitten samaten nämä työttömät työnhakijat: Venäjä, Viro, Irak. Nyt en tiedä, luemmeko me ihan samoja tilastoja, ja siinä mielessä vähän hämmensi tuo teidän puheenvuoronne. Suomessa puhuvat ruotsia myös Suomen kansalaiset, joilla on toinen kotimainen kieli, ruotsi — en usko, että niitä tarvitsee tässä laskea.

Sitten puhuitte seksuaalirikollisista ja ulkomaalaistaustaista. Tästä on puhunut muun muassa Terttu Utriainen, rikosoikeuden emeritaprofessori, ja hän on todennut tämän, ja luotan kyllä hänen tutkimusmenetelmiinsä.

Sitten puhuitte siitä, että näihin seksuaalirikoksiin syyllistyvät turistit. En nyt kyllä muista kuin sen yhden jalkapallojoukkueen, [Eduskunnasta: Lentopallo-!] joka täällä kävi. Esimerkiksi kun oli tämä Oulun tapaus ja tämä, onko se nyt ”Eno”, mistä nyt on myös paljon puhuttu, niin eivät he kyllä turisteja ole — ellette te nyt sitten tarkoita turvapaikkaturisteja. Tai en minä tiedä, mistä turisteista te nyt puhutte, mutta kyllä heistä osa on ollut täällä turvapaikanhakijoina. Että eivät nämä nyt sinänsä mitään turistimatkoilijoita ole, tai riippuu, miten sen termin määrittelee.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 49/2019 vp

16.16 **Sari Multala kok:** Arvon puheenjohtaja! Puhemies! — Tämä on nyt niin vaikeaa tänään minulle, selvästi. Anteeksi, arvon puhemies.

Minä en ihan tiedä — olemme edustaja Kiljusen kanssa näistä muissa ympyröissä aikaisemminkin keskustelleet — mutta tuntuu, että kaikilla Suomen ekonomisteilla ja talousasiantuntijoilla ja valtiovarainministeriön virkamiehillä on ihan eri tilastot kuin edustaja Kiljusella. [Leena Meri: Niin minäkin huomasin!] Jotenkin minulle on erittäin haastavaa ymmärtää, miten voi olla niin, että edustaja Kiljunen lukee joitain ihan muita tilastoja, sillä kyllä nyt vain on niin, [Kimmo Kiljusen välihuuto] että valtiovarainministeriön virkamiehet — jotka virkavastuulla arvioivat — arvioivat kuitenkin, että ensi vuonna Suomi ottaa enemmän velkaa ja Suomen talous ei ole ylijäämäinen. Se on alijäämäinen, ja näin tulee menemään vielä seuraavina vuosina, jollei tehdä merkittäviä työllisyyttä parantavia toimia, jotta myös tulopohjaa saadaan vahvistettua. Tämä on fakta, ja tästä ei pääse yli eikä ympäri, vaikka sinne laskettaisiin ne eläkerahastot mukaan.

16.17 **Kimmo Kiljunen sd:** Arvoisa edustaja Multala, meillä on ihan samat tilastot käytävissä, ja kysymys on vain siitä, mitä me laskemme mukaan ja mitä me emme laske mukaan. Jos julkiseen talouteen lasketaan ainoastaan kuntien talous ja valtiontalous, ehdottomasti me olemme alijäämäisiä, ei tästä ollut kysymys. Mutta mehän olemme rakentaneet tätä kansantaloutta niin, että me olemme siirtäneet verotuksen painopistettä — jos otetaan verotukseen myöskin työeläkevakuutusmaksut — siten, että kun 90-luvulla niitä maksettiin vielä primäärisesti ansiotuloverojen kautta, niin nykyisin siinä palkkasummassa, mikä meillä maksetaan veroja, yhä merkittävämpi osa ovat nämä sosiaalivakuutukset, ja ne menevät koko ajan rahastoihin, ne rahastoidaan koko ajan. Ja nehän lasketaan julkisiksi sosiaalirahastoiksi EU:n mukaan, eläkeyhtiöissä oleva yli 210 miljardia euroa. Jos ne lasketaan tähän julkiseen talouteen mukaan, niin kuin ne lasketaan kansainvälisessä tilastoinnissa, kun tehdään nettovelka-asteista lukuja, niin meillä on ihan kokonaan toinen maailma silmien edessä. Mehän siirrämme ulos koko ajan tämän rahan. Tämä 150 miljardia euroahan on sijoitettu ulkomaille, nämä rahathan eivät ole Suomen kansantaloudessa ollenkaan. Edes niiden korkoja ei käytetä eläkkeisiin, niin kuin pitäisi. Tämähän on se valtava ongelma. Me olemme säästäneet, säästäneet, säästäneet eläkerahoja. Aikoinaan ne piti käyttää nimenomaan suurten ikäluokkien eläkkeelle siirtyessä, mutta niitä ei ole käytetty siihen, ja ne korot kasvavat, ja niitä korkojakaan ei käytetä mihinkään käytännössä. Hyvin pieni osuus, 800 miljoonaa viimeisen kolmen vuoden aikana, on käytetty koroista, jotka ovat 8 miljardia. Rahastot kasvavat keskimäärin 8 miljardia euroa, julkisen talouden vaje on 2 miljardia. Katsokaa tämä kokonaisuus, mitä tässä kansantaloudessa tapahtuu. Me näemme valtiontalouden kulmalta kyllä juuri tuon, mitä valtiovarainministeriössä sanotaan.

Mutta sitten tulee tämä iso kysymys, jossa ehdottomasti olen edustaja Talvitien kanssa samaa mieltä, ja kaikki olemme samaa mieltä: totta kai iso haaste Suomessa on työllisyysasteen nostaminen ja työpaikkojen luonti. Kaikkihan me tähtäämme siihen, koska hyvinvointiyhteiskunta on riippuvainen siitä. Olette oikeassa siinä, että työllisyysasteessa näkyy myöskin se työikäisen väestön määrän supistuminen suhteessa niin sanottuun passiiviväestön määrään, joka ei ole työikäistä. Kyllä, mutta eihän se ole koko totuus. Katsokaa, mikä on työikäinen väestö: Tämähän on keinotekoinen määrittely, joka on nyt otettu, ja meillä huoltosuhteen kautta puhutaan, että meillä on passiiviväestö, joka on niitä ihmisiä, jotka ovat alle 15-vuotiaita ja yli 65-vuotiaita. Aktiiviväestö on 15:stä 65:een ikävuoteen, ja siinä on muuten koululaisia mukana, opiskelijoita mukana, mehän opiskelemme yhä pidem-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 49/2019 vp

pään. Niin kuin tiedämme työllisyysasteesta tällä hetkellä, meillähän on lähes kolmasosa väestöstä — ei nyt enää ihan kolmasosa onneksi — sellaista, joka on työikäistä mutta työvoiman ulkopuolella, ja osa siitä on väistämättä työvoiman ulkopuolella. Tämä työikäisen väestön määrä, josta me kaikki huolehdimme puhuessamme huoltosuhteesta, on keinotekoinen laskelmakuvio.

Työllisyysasteen nostamisessa ei ole kysymys ainoastaan tällä määrityksellä työikäisen väestön osuudesta, vaan minä haastan sen koko ajan niinpäin, että meidän täytyy yli 65-vuotiaana väestön työllisyysastetta nostaa. Siellä yli 65-vuotiaiden joukossa on jo nyt yli 100 000 palkkatyössä mukana olevaa ihmistä. Jos huoltosuhteesta otetaan tarkat luvut, huoltosuhte tuolla kriteerillä, jota käytetään, on heikentynyt. Tällä hetkellä meillä on 60 niin sanottua passiiviväestön ihmistä suhteessa 100 työikäiseen ihmiseen, ja on laskettu, että 2070, jos väestörakenne kehittyy niin kuin se kehittyy, ikäluokat kehittyvät niin kuin kehittyvät, tämä luku on yli 80. Aidosti tuolla kriteerillä meillä tulee hankaluuksia, kun työikäisen väestön määrä on pienempi. Mutta kuka teistä kuvittelee, että 2070 me vielä laskeamme työikäisen väestön olevan 15:stä 65:een ikävuoteen? Me voimme nostaa sen vuoden vaikka 2120:een eli sadan vuoden päähän, ja voin vakuuttaa, että silloin on jo yli 100 työikäisen väestön määrä suhteessa niihin, jotka ovat työikäisen väestön ulkopuolella. Kun keskimääräinen elinikä on silloin 110—130 vuotta, niin eihän meillä enää silloin puhuta, että 65 vuotta on se ikäraja, jonka jälkeen et ole enää työikäinen. Tässä puhuu yksi ihminen, joka kuuluu passiiviväestöön Suomen kansantalouden kannalta. Minä olen passiiviväestöä tilastollisen huoltosuhteen kannalta, ja meitä on paljon. Tämä joukko vain kasvaa.

Eli katsotaan tämä kokonaisuus ihan aidosti, ja sen takia olin haastamassa tämän kysymyksen, että me olemme vain tällä vanhalla jargonilla liikkeellä emmekä katso, mikä tilanne on. Varmaan on ollut 50 vuotta sitten oikein puhua, että 15:stä 65:een ikävuoteen on työikäinen väestö, mutta tänä päivänä se ei ole enää realistinen luku.

16.22 Lulu Ranne ps: Arvon puhemies! Palauttaisin tämän keskustelun nimenomaan näihin isoihin faktoihin, eli julkista taloutta ei tasapainoteta tällä hallitusohjelmalla, tällä talousarvioesityksellä. Se sisältää toki paljon hyvääkin, mutta velkataakka kasvaa, julkisen sektorin menot kasvavat, julkinen alijäämä kasvaa, verokiila kasvaa — verokiila. Suomen keskeinen kilpailukykyhaitta, työllisyyden este ja kansalaisten ostovoiman jarru on nimenomaan tämä valtava verokiila. Nyt on aivan selvää, että jos meillä on entistä velkaisempi kansa ja julkinen talous, niin tämä tulee olemaan meille iso ongelma. Jos mietitään sitä, mitä hallitus nyt tekee, niin se ei tee mitään verokiilan pienentämiseksi, ei. Suomi ei pelastu sillä, niin kuin täällä on tullut oikeastaan esiinkin, vaikka työllisyysaste saataisiin nostettua siihen 75:een; se ei siltikään riitä, jos me emme tätä verokiilaa saa kavennettua. Sen myötä meillä on jatkuvasti palkan ostovoima heikko, ja se heikkenee edelleen hallituksen toimenpitein.

Työllisyystoimien vaikuttavuus: Me emme tiedä siitä. Meille on hyvin käynyt selväksi se, että näillä, teidän pitkällä listalla, voi olla joitain vaikutuksia, niillä voidaan saada joitain aikaiseksi — meillä ei ole mitään takeita siitä. Kaikki toivomme tietenkin, että saataisiin tasapainotettua taloutta.

Mutta tähän keskeiseen kysymykseen verokiilasta en ole saanut ministereiltä vastausta. Vastausta ei löydy, toimenpiteitä sen pienentämiseen tai kunnollisia, aktiivisia tekoja. Ei niitä löydy täältä. — Kiitoksia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 49/2019 vp

16.24 **Sari Multala kok:** Arvoisa puhemies! Tietenkin voidaan täällä keskustella laskentatavoista ja muusta, mutta kun fakta on kuitenkin se, että jos menot ovat suuremmat kuin tulot, niin silloin otetaan velkaa — piste. Ja se on se, mikä ikään kuin ratkaisee tässä, kun katsotaan tätä talousarviota. Toki toinen vaihtoehto on, että korotetaan veroja, ja nyt tämä hallitushan tekee tietysti molempia. Mutta joka tapauksessa tämä on se asia, mikä ikään kuin ratkaisee. Suomessa on sovittu siitä, millä tavalla tätä valtion alijäämäisyyttä tai ylijäämäisyyttä ylipäätään lasketaan. Ja minun käsitykseni mukaan tässä salissa ei ole kovin montaa kansanedustajaa, jotka olisivat tästä asiasta eri mieltä — mutta yksi ainakin löytyy.

Mitä vielä tulee tähän meidän eläkejärjestelmäämme, niin myös tästä on käsittäkseni hyvin laaja yhteisymmärrys tässä salissa: tämä on sellainen järjestelmä kuin tämä on, eli osittain rahastoiva järjestelmä. Eli ei ole niin, että suuret ikäluokat olisivat maksaneet ikään kuin omat eläkkeensä, vaan nykyiset työntekijät maksavat osan, ison osan, nykyisten eläkeläisten eläkkeistä. Joten ei voida katsoa, että ne Kiljusen viittaamat ulkomailla rahastoissa olevat varat olisivat jotain sellaista rahaa, jota voitaisiin käyttää nykyisten eläkeläisten eläkkeiden maksamiseen.

Vastuut ovat niin suuret tällä hetkellä, että päinvastoin herää kysymys, kun syntyvyys alenee ja työllisyysaste ei kasva, kestäkö meidän eläkejärjestelmämme tulevaisuudessa tällaisenaan vai tuleeko meidän tehdä siihen edelleen muutoksia, joko nostaa eläkemaksuja tai edelleen pidentää eläkeikää. Olen aivan samaa mieltä siitä, että työllisyyden kannalta on tärkeää myös se, että myös yli 65-vuotiaat tai vaikka tämän 63,8 ikävuoden ylittäneet, jotka ovat eläkkeellä, voivat tehdä työtä. Se on hyvä asia. Itse asiassa minun sukupolveni nykyisen eläkeänodotteen mukaan tulee tekemäänkin työtä aina 70 ikävuoteen asti — jos olen sitä taulukkoa oikein katsonut. Eli tämä on ikään kuin tärkeä kysymys, miten myös ne henkilöt, jotka ovat eläkkeellä tai osa-aikaeläkkeellä, pystyvät edelleen tekemään työtä ja niin, että se myös heille on kannattavaa. Mutta se on aivan toinen kysymys kuin se, millä tavoin meidän eläkejärjestelmämme lasketaan osaksi tätä julkista taloutta ja sen tasapainoa.

Vielä ehkä tähän loppuun tästä työllisyysasteesta. Niin kuin edustaja Talvitie tuossa hyvin kuvasi, pelkkä työllisyysasteen nousu ei riitä enää tässä vaiheessa, kun me tiedämme, että meidän syntyvyys jatkuvasti on heikentynyt. Nyt jo on useampi ikäluokka, joka jää toisia pienemmäksi. Eikä meillä ole myöskään sellaista määrää ulkomaista työvoimaa, mikä ikään kuin tämän vajeen korvaisi. Ja sen vuoksi me tarvitsemme kaikkia muitakin keinoja, eli työpaikkojen määrän pitää lisääntyä ja työn tehokkuuden pitää [Puhemies koputtaa] kasvaa.

16.27 **Hussein al-Taee sd:** Arvoisa puhemies! Tässä salissa on nyt tähän aikaan illasta mukava debatoida tästä talousarviosta sellaisten ihmisten kanssa ja kuullen, jotka ymmärtävät myöskin talouden päälle ja erityisesti Suomen talouden päälle. Näkisin, että me olemme nyt viikon verran debatoineet siitä, kuinka samanmielisiä me olemme siitä, miten käytetään 55 miljardia euroa, ja miten hieman erimielisiä olemme siitä, miten me käytämme 2 miljardia euroa. Tästä on ensisijaisesti kysymys. Ja tästä 2 miljardista eurosta hallitus on päättänyt tässä talousarviossa investoida tiettyihin sektoreihin, joista on aikaisemmin leikkattu paljon ja joista nyt tämä hallitus kokee, että niiltä ei voi enää leikata, ja jos niihin ei nyt panostaisi, niin jo pelkästään sen inflaation vuoksi, joka siitä hyvinvoinnin menetyksestä tulee, saattaa sitten koitua vielä suurempi lasku erityisesti tuleville sukupolville. Eli tässä on tästä 2 miljardista eurosta tämmöinen arvokeskustelu, jota tässä käydään.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 49/2019 vp

Ja sitten toinen kysymys liittyy suoraan tähän hyvinvointikysymykseen. Tämä hallitus on päättänyt, että koulutukseen investoimalla, luonnonsuojeluun, ympäristöön, ilmastoon investoimalla — osittain velkarahalla — tullaan sellaiseen tilanteeseen, että hyvinvointi Suomessa tästä pikkasen kohenee, kaikilla, tulevilla sukupolvilla. Ja tässä keskustelussahan on kyse siitä, että tämä hyvinvointi maksaa itsensä takaisin, koska siellä on työkykyisiä ihmisiä, nuoria, jotka pystyvät ja pärjäävät koulutuksessa, innovaatiokehityksessä, näissä tulevaisuuden jutuissa niin, että he todella kykenevät sitten maksamaan tätä velka- taakkaa, pienentämään velkataakkaa, jota Suomi tässä talousarviossa ottaa.

Ja sitten kolmas pointti. Tässä on tämmöinen arvokeskustelu, joka myös on ollut käynnissä koko ajan tässä talousarvokeskustelussa. Ja se on siitä, että tämä hallitus on päättänyt, että se ei laita esimerkiksi tätä toimeentulotukiasiaa pantiksi sille, että jos ihmisellä ei ole varaa parempaan asuntoon, niin hänet heitetäisiin pois asunnosta sillä, että hänen toimeentulotukeaan uhataan leikata. Ihmisille on annettu ymmärtää, niin kuin minä olen lukenut kokoomuksen työllisyyspaperista, että tätä toimeentulotukea leikattaisiin, jos ihminen ei muuta halvempaan asuntoon. Harvaan asutussa maassa, niin kuin Suomessa, se tarkoittaisi sitä, että muutetaan lapsetkin toiseen kouluun, mahdollisesti toiselle paikkakunnalle, paljon kauemmaksi niistä totutuista ympyröistä. Ja pääkaupunkiseudulla tuollainen muuttaminen on todella vaikeaa, koska asuntoja vain on niin vähän ja hinnat ovat niin korkeat. [Puhemies koputtaa] Tällaiseen politiikkaan tämä hallitus on päättänyt olla lähtemät- tä, ja siksi meillä tämä talousarvio on siinä kunnossa kuin se nyt on.

16.30 **Jari Myllykoski vas:** Arvoisa herra puhemies! Palaan muutaman tunnin takaiseen keskusteluun, jossa edustaja Satonen kävi kiittelemässä hallituksen ohjelmaa siltä osin, että ne, mihinkä nyt on satsattu rahaa, ovat oikeita kohteita, mutta aina tullaan puheen siihen osaan, että kuitenkin johonkin satsataan liian vähän ja johonkin liikaa, kun siihen ei ole rahaa. Minun mielestäni on melko irvokasta arvostella sitä, että me nyt laitamme perusope- tukseen, varhaiskasvatukseen, sillä varjolla, että me olemme maailmassa siinä tilanteessa, että voi olla, että kauppasota, Lähi-idän tilanne, brexit voivat keikuttaa Suomenkin valtion- taloutta, ehkä koko Euroopan valtiontaloutta. Olisiko meidän sen vuoksi nyt tarvinnut jät- tää tekemättä se, mitä lapsiperheet, pienituloiset eläkeläiset tarvitsevat elämään tässä maassa? Emme voi jättää tekemättä sitä ja toteuttaa edelleen sitä edellisen hallituksen leik- kaavaa politiikkaa, joka kohdistui juuri näihin ryhmiin, joista täällä myös edustaja Satonen kiitteli, että ne rahat, jotka on niihin laitettu, on kohdennettu oikein. Emme myöskään voi täältä käsin tietää, mitä työmarkkinatilanteessa tapahtuu. Hallitus ei hallitusohjelmaa ja budjettia laatiessaan pysty ennakoimaan ja jättämään tekemättä jotain sen takia, että on tu- lossa kikyn jälkeinen työmarkkinasyksy.

Hallitus ei voi etukäteen ottaa vastuuta siitä, mitä saattaa sattua, vaan tämän hallituksen linja on ollut se, että nyt tehdään se, mitä täytyy tehdä, jotta ihmisillä on parempi tulevai- suus. Kun meitä syytetään siitä, että osa tehdään velkarahalla, ja edustaja Zyskowicz antaa välihuudossaan kuvan, että me varastamme nyt lapsilta, niin on pakko kysyä, että nytkö pi- täisi niille, joilla vähän on, vielä huonommat edellytykset antaa koulutustautua, eikä niin, että he pärjäävät paremmin kuin nyt ehkä tässä yhteiskunnassa tietyt ikäluokat, joilla on matala koulutus. Nyt juuri pitää tämä mahdollistaa, kun meidän ikäluokat pienenevät, näille pie- nille ikäluokille ja tuleville lapsille, tuleville aikuisille, jotka kantavat tästä vastuun kerää- mällä omalla ammatillisella taidollaan, yrittäjyydellään sitä valtiontaloutta, mistä kustan- netaan sosiaaliset palvelut. Niitä edellytyksiä pitää luoda vaikka velkarahalla, jotta heillä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 49/2019 vp

on mahdollisuus tässä maassa elää ja tuottaa hyvinvointia myös toisille kansalaisille. En minä tiedä, kauanko tämä negatiivinen korkotaso — joka on itse asiassa valtiontalouden kannalta hyvä vaihtoehto, jos siitä vielä meille maksetaan — tulee jatkumaan, ei varmasti hamaan tulevaisuuteen, ja se voi olla suuri kupla, mutta emme voi myöskään siihen varautua, että näin tulee tapahtumaan, jotta emme olisi tekemättä mitään sille, että eläkeläisköyhyyttä on ja subjektiivista perhepäivähoitoa ei tässä maassa ole. Mutta tämä hallitus on tehnyt.

En tiedä ottaa kantaa sen paremmin eläkekeskusteluun, kiitän vain edustaja Kiljusta siitä näkemyksestä, joka selvensi varmasti. Olisin toivonut, että väkeä olisi ollut vähän enemmän kuulemassa sen painokkaan puheenvuoron. Toki naisten osalta täytyy sanoa, että edustaja Multala varmasti oikein ennakoii, mutta toivotaan niin, että tässä hallituksessa saataisiin meidän ja, sanoisin, kokoomuksen kanssa yhteinen näkemys siitä, että me tarvitsemme perhevapaaudistuksen, joka edesauttaa naisten työmarkkina-asemaa. Se on erittäin tärkeä, ja minä uskon, että me vasemmistoliitossa ja kokoomuksessa jaamme tämän yhteisen näkemyksen, että me emme tarvitse tähän maahan eittämättä sitä, että meillä on esimerkiksi yhdeksän vuotta nainen työelämästä pois hoitaakseen lapsiaan kotona. Joo, perheiden pitää saada valita, kuinka he tekevät sen, mutta meidän järjestelmämme ei saa ruokkia sitä, että kun he ovat ammattiin valmistuneita, niin se työelämään palaaminen on erittäin vaikeata, kun se ammatillinen osaaminen on kadonnut sinä aikana ja sinulla ei ole näyttöä työelämässä pärjäämisestä seitsemään vuoteen tai yhdeksään vuoteen. [Puhemies koputtaa] Nämä luovat semmoisia portaita, joita pitää välttää, ja onhan meillä tämä elinaiakerroin, joka osaltaan sitten huolehtii siitä, että eläkevaroja [Puhemies koputtaa] voidaan antaa.

Herra puhemies! Täytyy sanoa, että kuulin kyllä sellaista tykitystä, että minun on pakko nostaa hattua edustaja Peltokankaalle siitä retoriikasta ja puhutemmon nopeudesta. Ihailen kyllä sitä verbaalista taidokkuutta, ja siinä samalla minulle tuli tiedoksi, millainen poliittinen hylkiö minä olenkaan, kun olen tässä hallituksessa mukana ja hallituspuolueen kansanedustaja, kun mitään hyvää ei olla tehty ja kaikki on väärin.

16.37 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Tässä ilmestyy puhujapöytäkirjaan toinen hylkiö — jos käyttää niitä termejä, mitä tässä aikaisemmin käytettiin. Halusin edustajille Talvitie ja Multala vielä kertoa ja lähteä siitä liikenteeseen, että vaikka ehkä sanoinkin teille hieman yllättäviä kulmia, niin isoissa asioissahan me olemme tietenkin samaa mieltä. Olemme edustaja Talvitien kanssa täysin samaa mieltä siitä, että työpaikkojen luonti on ykkösasia tässä yhteiskunnassa, sitä kautta myöskin se työllisyysasteen nostaminen. Mitataan sitä nyt kuinka tahansa, niin siihen meidän täytyy panostaa, se on aivan selvä asia. Työ ei ole tietysti ainoastaan valtiontaloudelle tärkeää vaan se on myöskin ihmisille paitsi toimeentulon lähde myöskin se luomisen väylä, eli me olemme osa yhteiskuntaa sitä kautta. Ja edustaja Multalan kanssa olen täysin samaa mieltä: eihän yksityistaloutta sen kummemmin kuin julkistakaan taloutta voida hoitaa sillä tavalla, että menot ovat suuremmat kuin tulot, senhän täytyy jossain suhteessa olla tasapainossa. Se kulma on ihan oikea.

Jos me puhumme puhtaasti valtiontaloudesta, ja unohdan nyt sitten tämän muun julkisyhteisöllisyyden, mihin viittasin näissä eläkerahastoissa — joista sanon hetken kuluttua kaksi sanaa — niin valtiontaloudenkin osalta siellä on sekä tulot että menot, siellä on ne molemmat lohkot. Me kiinnitämme jatkuvasti huomiota siihen, että menot, menot, menot, niitä täytyy leikata, jos ei olla tasapainossa. Toinen lohko on tulot, ja tämä hallitusohjelma-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 49/2019 vp

han lähti liikenteeseen siitä — ja jos me puhumme sosiaalidemokraattisen puolueen vaali-ohjelmasta, se oli vieläkin kunnianhimoisempi siinä — että veropohjaa tulitaisiin laajentamaan. Se veropohjan laajennushan tässä on kyseessä. Ei ansiotuloverotusta pidä kiristää yhtään — me olemme ihan liikaa vieneet yhteiskuntaa siihen, että me verotamme työn käytöstä työvoimaa — vaan tätä veropohjaa pitäisi laajentaa. Ja yksi lohko, jossa veropohjan laajennus on tietenkin tehtävä jossain vaiheessa, on se suurin hyödyke, mistä tehdään kaikkein eniten kauppaa ja mitä kaikkein heikoimmin verotetaan, eli finanssisektori. Rahankaupassahan ei ole minkäänlaisia välillisiä veroja olemassa, kaikessa muussa kaupankäynnissä on. En lähde avaamaan tätä teemaa, arvoisa puhemies, mutta sanon, että veropohjan laajennus on tietysti se iso juttu, joka meidän täytyy tehdä. Siellä ovat sitten nämä harmaat taloudet ja veroparatiisit ja koko tämä iso tematiikka, jota on käyty, mutta rahankaupan verottaminen tietenkin pitäisi saattaa painavasti poliittiselle agendalle. Siitä me saamme voimavaraa siihen, että työn verotusta voidaan laskea.

Mutta sitten nämä eläkerahastot ja eläkekysymys. Työeläkejärjestelmä luotiin 1960-luvulla, mutta jos otetaan vuodesta 95 eteenpäin, jolloin tämä kuuluisa taitettu indeksi otettiin käyttöön — joka siis köyhdyttää eläkkeensaajia lakisäätteisesti — ja jolloin rahastojen koko oli 36 miljardia euroa, niin tänä päivänä se on yli 200 miljardia, 210 miljardia, euroa. Niiden bruttokansantuoteosuus on noussut 38 prosentista kansantuotteesta tällä hetkellä yli 90 prosenttiin, lähes 100 prosenttiin. Olemme siinä tilanteessa, että me kasvatamme järjestelmällä nopeudella näitä eläkevarantoja. Ja kun viittasitte siihen, että se on kaikkien ikäluokkien yhteistä rahaa, yhteistä säästöä, niin se onkin. Kukaan ei sano sitä, että se on jonkun ikäluokan rahaa, mutta Telan laskelmien mukaan 65 prosenttia näistä eläkevarannoista on itse asiassa nykyisten eläkkeensaajien ja juuri eläkkeelle siirtyvien säästöjä. 20 prosenttia on 60-luvulla syntyneiden, 11 prosenttia 70-luvulla syntyneiden ja 4 prosenttia on 80—90-luvuilla syntyneiden. Tämä on se osuus, millä niitä voidaan katsoa, silloin kun katsotaan, minkä ikäluokkien rahoja siellä on ollut. Nuoret eivät tietenkään ole vielä työelämässä olleet ja voineet maksaa niihin rahastoihin niitä rahoja. Se on aikaisempien sukupolvien juttua. Ja se, mikä tässä on ongelmallisinta, on se, että näihin rahastoihin ei ole eläkkeitä maksettaessa turvauduttu vuoteen 2015 mennessä lainkaan. Ne kasvoivat sekä työeläkemaksujen kautta että korkosijoitusten ja muiden kautta. Niihin ei nettosiirtoina maksettu lainkaan. Työeläkevakuutusmaksut olivat vuoteen 2015 saakka kattaneet aina koko eläkemenon, ja rahastot vain kasvoivat koskemattomina. Sen jälkeen niiden korkotuottoja on käytetty keskimäärin 800 miljoonaa vuodessa tähän vuoteen asti, mutta rahastot ovat viimeiset 20 vuotta kasvaneet keskimäärin 8 miljardia euroa joka vuosi. Tästä minä puhun, kun minä puhun koko julkisen talouden alijäämistä ja ylijäämistä. Me säilömme, säilömme, säilömme rahastoihin.

Te viittasitte näihin eläkevastuihin. Se on 700 miljardiksi euroksi laskettu, ja se on täysin keinotekoinen luku. Ei ole yhtä ainuttakaan vakuutuslaitosta, joka laskee koko menonsa sitä kautta. Palovakuutusmaksuja ei makseta siltä pohjalta, että tiedetään, että jos kaikki palaisi, se maksettaisiin. Eikä näitä rahastoja ole tähänkään mennessä käytetty eläkkeisiin, eikä edes korkoja, eikä niitä tulevaisuudessakaan käytetä. Tulevienkin sukupolvien työssäkäyvä väestö maksaa sen varsinaisen eläkemenon. Rahastot ovat olleet puskuri, jonka alun perin piti olla puskuri, jossa on kahden vuoden eläkemenon eli nykyrahassa noin 50—60 miljardia euroa.

Me olemme rakentaneet Suomeen järjestettävän pääomakasauksen, joka kasvaa korkoa koskemattomana, me kuivatamme kansantalouttamme näihin eläkerahastoihin, ja ne rahat

Pöytäkirjan asiakohta PTK 49/2019 vp

on siirretty ulkomaille. [Puhemies koputtaa] Sen takia meillä on näitä kriisitilanteita. Tämä kannattaa nyt katsoa ihan huolella läpi, ja tätä katsotaan huolella läpi. Meillä on täällä myöskin lakialoite olemassa taitetusta indeksistä. Silloin tämä puhutaan läpi.

16.42 Ville Kaunisto kok: Arvoisa herra puhemies! Melkoinen viikko tässä takana itse kullakin. Täällä ollaan perjantain alkuiltaa. Kävin ihan oman hyvinvointini vuoksi äsken tuossa juoksemassa lenkin ja tietyllä tavalla toivon urheilullista ja liikunnallista elämäntapaa kaikille meille tässä talossa. Siitä olenkin äärimmäisen kiitollinen hallitukselle, että pannotukset liikuntaan ovat olemassa ja ymmärretään se, että liikunnalliset elämäntavat opitaan jo suhteellisen nuorena.

Mutta itse asiaan eli kokoaan suurempaan Suomeen. Voimme olla monessa eri asiassa kokoaamme suurempia, mutta yksi sellainen esimerkki, minkä haluaisin nostaa, on taloudenpito ja esimerkki muille Euroopan maille siitä, miten tulot hankitaan ennen kuin menot tulevat. Tämä on ehkä se kuva, mitä toivoisin myös Suomen hallituksen nostavan esille vähän voimakkaammin, ja siinä mielessä varmasti kritiikki meiltä oppositiosta on ihan perusteltua. Otan huonon esimerkin, josta toivon, että kukaan ei pahastu. Aikoinaan Kreikassa oli ihmisillä hirveän hyvät oltavat, ja sitten muutamilla seuraavilla vuosikymmenillä ihmisillä ei ollut enää niin hyvät oltavat — mutta se nyt ei liittynyt Suomeen, se oli vain tuollainen löysä esimerkki. Mutta tosissaan ajat ovat hieman haastavat, ja se pitää huomata tässä. Meillä on Kiinan ja Yhdysvaltain välinen kauppasota käynnissä koko ajan. Brexit on viimeisimpienkin kuulumisten mukaan hyvin epäselvä, ja mahdollisesti vaikutukset tulevat olemaan todella suuret. Lähi-idän tilanteesta ollaan nyt puhuttu pari päivää syystäkin ja siitä järkyttävästä luottamuksen pettämisestä, mitä siellä on tapahtunut. Ehkä juuri tämän takia toivoisin sellaista vastuullista asennetta taloudenpitoon hallitukselta.

Haluan myös vähän mennä koko maailman ajattelusta pienempään ja omaan vaalipiiriini Kaakkois-Suomeen. Kaakkois-Suomi kärsii siitä, että ihmiset muuttavat pois. Suurin syy siihen varmasti on työpaikkojen määrä ja mahdollisuus tehdä töitä, ja siinä mielessä myös vähän kritisoin hallitusta siitä, että työllisyystoimet puuttuvat. Kyllähän se näin on, että työllisyystoimet ovat varmasti sitä parasta aluepolitiikkaa, millä me tuemme esimerkiksi Kaakkois-Suomen kaltaista rakennemuutoksesta kärsinyttä aluetta.

Vielä jos mennään pienempään, niin harmittaa, että en saanut mahdollisuutta kysyä kehitysyhteistyö- ja ulkomaankauppaministeri Ville Skinnarilta Kouvolalle hyvin merkittävän tulevaisuuden investoinnin, Kiinan ratayhteyden, merkityksestä ja siitä mahdollisuudesta, miten hallitus voi auttaa ja tukea tämän yhteyden vahvistumista, ja niistä neuvotteluista, mitä hallitukselta voisi tässä yhteydessä toivoa.

Loppujen lopuksi on kuitenkin äärimmäisen tärkeää muistaa, että pieni, vaikkakin kokoaan suurempi, Suomi elää vahvasta ulkopoliittisesta, aktiivisesta yhteistyöstä, ja toivon, että kykenemme olemaan hyvin diplomaattisia niin EU:n kuin koko maailman tasolla käytävissä neuvotteluissa. — Kiitoksia.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan, jolle muut valiokunnat voivat antaa työjärjestyksen mukaisesti lausunnon 30 päivän kuluessa eli viimeistään 11.11.2019.